

مجموعهٔ شمارهٔ ۱۲
از سری کتب آموزش عملی طراحی و نقاشی
انتشارات یساولی Yasavoli Publications

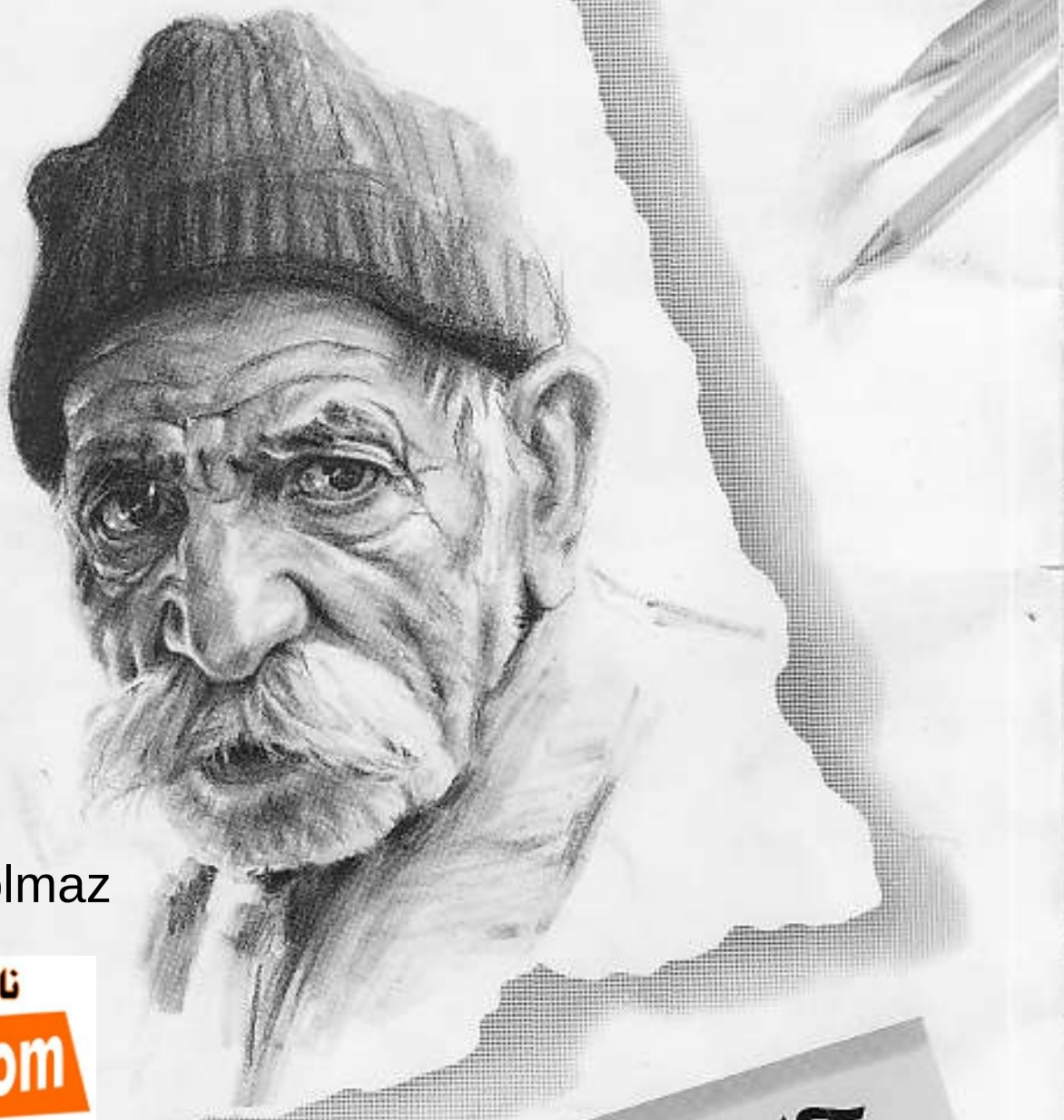

Scanned By Solmaz

ناشر نسخه الکترونیک
Ketabnak.com

چهره سازی با مداد گنته

نوشته و طراحی: غلامحسین سپهرابی

ISBN 964-306-179-
9789643061791

مجموعه شماره ۱۳،۱۴،۲۱
از سری کتابهای آموزش عملی طراحی و نقاشی

چهره سازی با مداد گنته

نوشته و طراحی: حسین سمرابی

انتشارات پساولی

www.ketabnak.com

سهرابی، حسین

چهره سازی با مداد کنته/ نوشته و طراحی حسین سهرابی. – تهران: یساولی ۱۳۷۸.

۷۹ص. : مصور. – (... سری کتب آموزشی عملی طراحی و نقاشی؛ مجموعه شماره ۱۴) ISBN 964-306-179-5

فهرستنویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

این کتاب در سال ۱۳۷۲ توسط انتشارات فرهنگسرا (یساولی) بصورت جلدی منتشر شده است. چاپ هفتم: ۱۳۸۰.

۱.طراحی با مداد – – راهنمای آموزشی. ۲. طراحی صورت – – راهنمای آموزشی. الف. عنوان. ۹چ۹س/NC ۸۹۵ ۷۴۱/۲۴۰۷

کتابخانه ملی ایران ۷۸-۱۰۲۰۷م محل نگهداری:

مجموعه شماره ۱۴

عنوان : چهره سازی با مداد کنته

طراح : غلامحسین سهرابی

لیتوگرافی : مگاپس

چاپ هفتم: ۱۳۸۰، چاپخانه آبان

تیراژ : ۵۰۰۰ نسخه

ناشر: انتشارات یساولی

تهران: میدان انقلاب، بازارچه کتاب، تلفن: ۶۴۶۱۰۰۳ - ۶۴۱۱۹۱۳

تهران: خیابان کریم خان، نبش خردمند، پلاک ۸۰، تلفن: ۸۳۰۰۴۱۵ نمابر: ۸۸۳۲۰۳۸

شابک: ۹۶۴-۳۰۶-۱۷۹-۵

بهاء : ۱۰۰۰ تومان

آدرس اینترنت : info@yassavoliran.com

حق چاپ محفوظ

«مقدمه»

می‌توان گفت که طراحی، قدمتی معادل زندگی بشر بر روی کره زمین دارد، این نکته را از طراحیهای انسان ابتدائی که بر دیوارهٔ غارهای محل زندگیش نقش می‌زد می‌توان دریافت. پس از آن تا روزگار کنونی بشر در زمینهٔ طراحی دست به ابتکاراتی زده و هر روز به دستاوردهای جدیدی در این زمینه رسیده است.

انسانها از ابتدا، با ابزارهای گوناگون و بر روی سطوح مختلف طراحی کرده‌اند و هیچگاه خود را به یک وسیلهٔ خاص مقید ننموده‌اند و این همه گوناگونی و تنوع که در میان طراحی‌های اقوام مختلف و همچنین اسائید بزرگ طراحی مشاهده می‌شود نیز از همین روست : طراحی با مداد، قلم فلزی، دوده، قیر، آب مرکب، خودکار، نی، چوب تراشیده شده، حکاکی بر روی چوب و فلز و بسیاری از دیگر انواع شیوه‌های طراحی، همه، دستاورد مهم استادان بزرگ اقوام مختلف است.

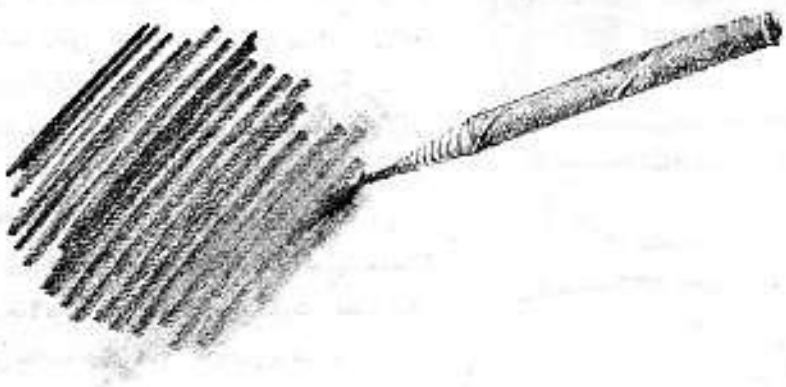

طراحی‌های کتاب حاضر با سه وسیله طراحی : مداد کنته و پودر کنته و محوکن کشیده شده که نتیجه کار با این ابزار با آثاری که به وسیلهٔ دیگر ابزار طراحی بوجود می‌آید، متفاوت است. در این تکنیک به راحتی می‌توان به بافتهائی نظیر بافت پوست، مو و جنسیتهای مختلف دیگر دست یافت و طرحهائی که با این ابزار کشیده می‌شود از لطافت و زیبائی خاصی برخوردارند.

چون پودر کنته در بازار موجود نیست برای درست کردن آن می‌توان مداد کنته را بوسیلهٔ تیغ آرام آرام تراشید. باید دقت کرد که دانه‌های پودر تراشیده شده باید بسیار بسیار ریز باشد وگرنه در روی طراحی خطهای ناخواسته‌ای ایجاد می‌شود. بوسیلهٔ آغشته کردن محوکن در این پودر و کشیدن بر روی کاغذ سایه‌های بسیار متنوعی بوجود می‌آید.

کاغذ مناسب برای این روش، کاغذی است که تا حدی ضخیم بوده و بافت زبری داشته باشد. طراحیهای کتاب حاضر بر روی مقوای «اشتباخ» اجرا شده است.

تذکر این نکته لازم است که این کتاب و کتبی از این سری فقط راهنمایی هستند که چگونگی عمل کردن را به ما می‌آموزند و نیز طرحهای آموزشی این کتاب نه برای کپی کردن بلکه برای آشنا شدن هنر جویان با نحوه کار و استفاده از ابزار آن است بنابراین هنرجو بعد از اینکه با نحوه کار آشنا شد باید شخصاً عمل طراحی را تجربه کند و تجربیات ذکر شده در کتاب را عملاً بکار برد. در پایان امیدوارم که این کتاب راهنمائی ساده و مفید برای شیفتگان دنیای بزرگ طراحی باشد.

حسین سهرابی ۱۳۷۲

« توضیحی در مورد نسبتهای صورت »

برای طراحی چهره، ابتدا باید با قوم جمجمه که در زیر پوست پنهان است، آشنا شد. در طرحهای سمت چپ و راست جمجمه در حالت نیمرخ و تمام رخ نمایش داده شده است.

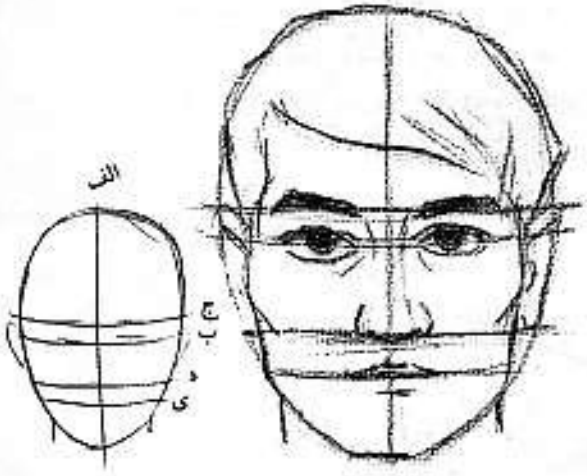

سپس باید با محل قرار گرفتن اجزاء صورت و طرز ترسیم و همچنین نسبتهای آنها با هم، آشنائی مختصری پیدا کرد. ابتدا یک بیضی می‌کشیم، سپس با یک خط عمودی (خط الف) این بیضی را از وسط به دو قسمت تقسیم می‌کنیم. اجزای صورت بطور قرینه در دو طرف این خط قرار میگیرند. بعد با یک خط افقی (خط ب) بیضی را به دو قسمت بالا و پائین تقسیم می‌کنیم. این خط، خطی است که چشمها باید در روی آن قرار بگیرند. فاصلهٔ دو چشم از یکدیگر تقریباً به اندازهٔ یک چشم است قدری بالاتر از خط «ب» یک خط دیگر می‌کشیم که محل قرار گرفتن ابروها را مشخص می‌کند (خط ج) حال فاصلهٔ خط «ج» تا زیر بیضی را به دو قسمت مساوی تقسیم می‌کنیم (خط د). تقاطع دو خط «الف» و «د»، محل قرار گرفتن زیر بینی است. زیر خط «د» هم خط دیگری رسم می‌کنیم که لبها روی آن قرار میگیرند (خط ی). اندازهٔ گوشها، به اندازهٔ بینی است یعنی فاصلهٔ خط «ج» تا «د». حالا بر روی این خطوط، اجزاء صورت را مطابق شکل می‌توانیم بکشیم. تمامی صورتها با اندکی تفاوت، دارای همین نسبتهای پایه هستند.

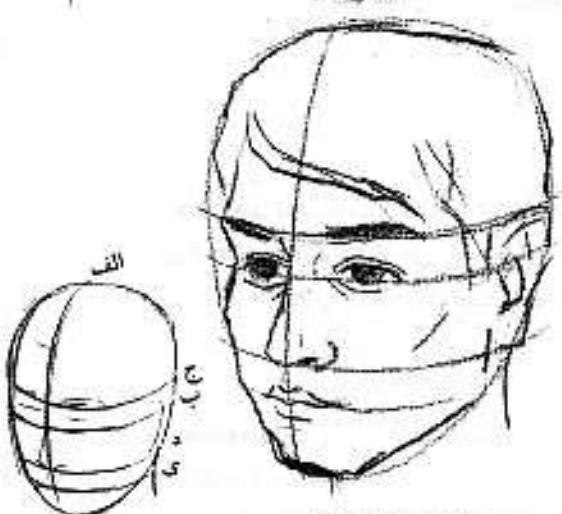

در طراحی چهره در حالت «سه رخ» از همین نسبتها استفاده می‌شود، تنها خط محوری «الف» در روی صورت جابجا شده و به سمت راست یا چپ بیضی نزدیک شده و اندکی نیز انحنا پیدا می‌کند.

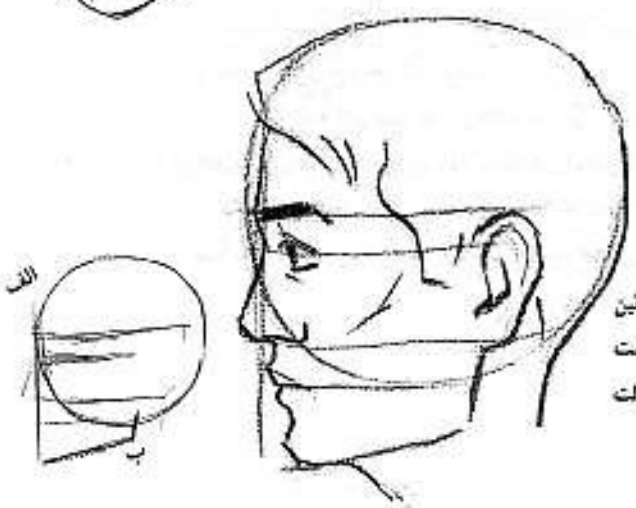

برای طراحی چهره در حالت نیمرخ از این روش استفاده می‌کنیم :
ابتدا یک دایره رسم می‌کنیم. بعد یک خط عمودی (خط الف) در کنار دایره و بطرف پائین می‌کشیم. از قسمت وسط پائین دایره، خطی را (خط ب) ابتدا کمی به سمت پائین و بعد به سمت انتهای خط «الف» امتداد می‌دهیم. همان نسبتهای صورت در حالت تمام رخ در مورد حالت نیمرخ صادق است.

● روشهای کار با مدادکنته و محوکن

میتوان ابتدا قسمتهای سایه‌دار را هاشور زد و بعد با محوکن هاشورها را ملایم کرد. یا ابتدا با محوکن آغشته به پودر قسمتهای سایه‌دار را ایجاد نموده و بعد با مداد در روی آن سایه‌های تیره‌تر و همچنین بافتهای مختلف ایجاد نمود و یا از هر دو روش با هم استفاده کرد.

● طرز بدست گرفتن مداد

مداد را به فاصلهٔ ٤ - ٣ سانتیمتر بالاتر از نوک آن بوسیلهٔ انگشت شست و سبابه می‌گیریم و از انگشت وسطی بعنوان تکیه گاه مداد استفاده می‌کنیم بطوریکه انتهای مداد در کف دستمان قرار گیرد. این شیوه بدست گرفتن مداد، به ما امکان می‌دهد با آزادی بیشتری طراحی کنیم و نیز از پرداختن بیش از حد به جزئیات خودداری کنیم.

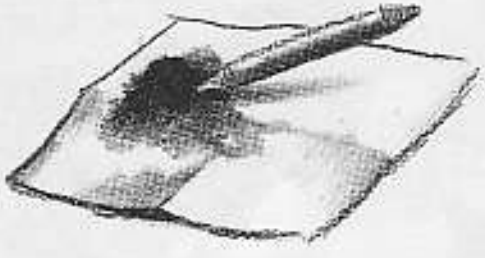

● طرز تهیهٔ پودر کنته

برای تهیه پودر، مدادکنته را با تیغ به آرامی تراشیده و بصورت دانه‌های بسیار بسیار ریز در می‌آوریم. سپس مقداری از این پودر را روی تکه‌ای کاغذ ریخته و محوکن را به آن آغشته کرده و به طراحی می‌پردازیم. بهتر است محوکن را هم مثل توضیح بالا در مورد مداد در دست بگیریم و از پهنای آن برای سایه زدن استفاده کنیم، زیرا با این روش می‌توانیم بسرعت سطح وسیعی را بپوشانیم. از نوک محوکن بیشتر برای ترسیم جزئیات استفاده می‌کنیم.

● طرز استفاده از پهنای مداد

مدادکنته را می‌توان بیشتر از حد معمول تراشید و مقداری از آن را شکسته و مثل ذغال طراحی از پهنای آن استفاده نمود.

کلاً در چهره کودکان به نکات بخصوصی باید توجه داشت :
از جمله اینکه تیرگی ابرو نباید زیاد باشد چون سن کودک را بالا می‌برد. چشم در چهرهٔ کودک نقش اساسی بازی می‌کند و باید روی آن تأکید کرد.

تمام بار معصومیت کودکان از طریق چشم‌ها به بیننده منتقل می‌شود. از بکار بردن خطهای محکم و راست و خشن در چهره کودکان باید خودداری کرد و همچنین باید از طریق سایه روشنهای نرم و ملایم و پرهیز از تضاد شدید، به نرمی فرمهای صورت کودک تأکید نمود.

آنچه در چهرهٔ این دختر بچه مورد تأکید قرار گرفته و به آن حالت پرطراوت و شادابی داده است، انعکاسهای نور بر روی
لب بالائی، زیر بینی و زیر ابروهاست.

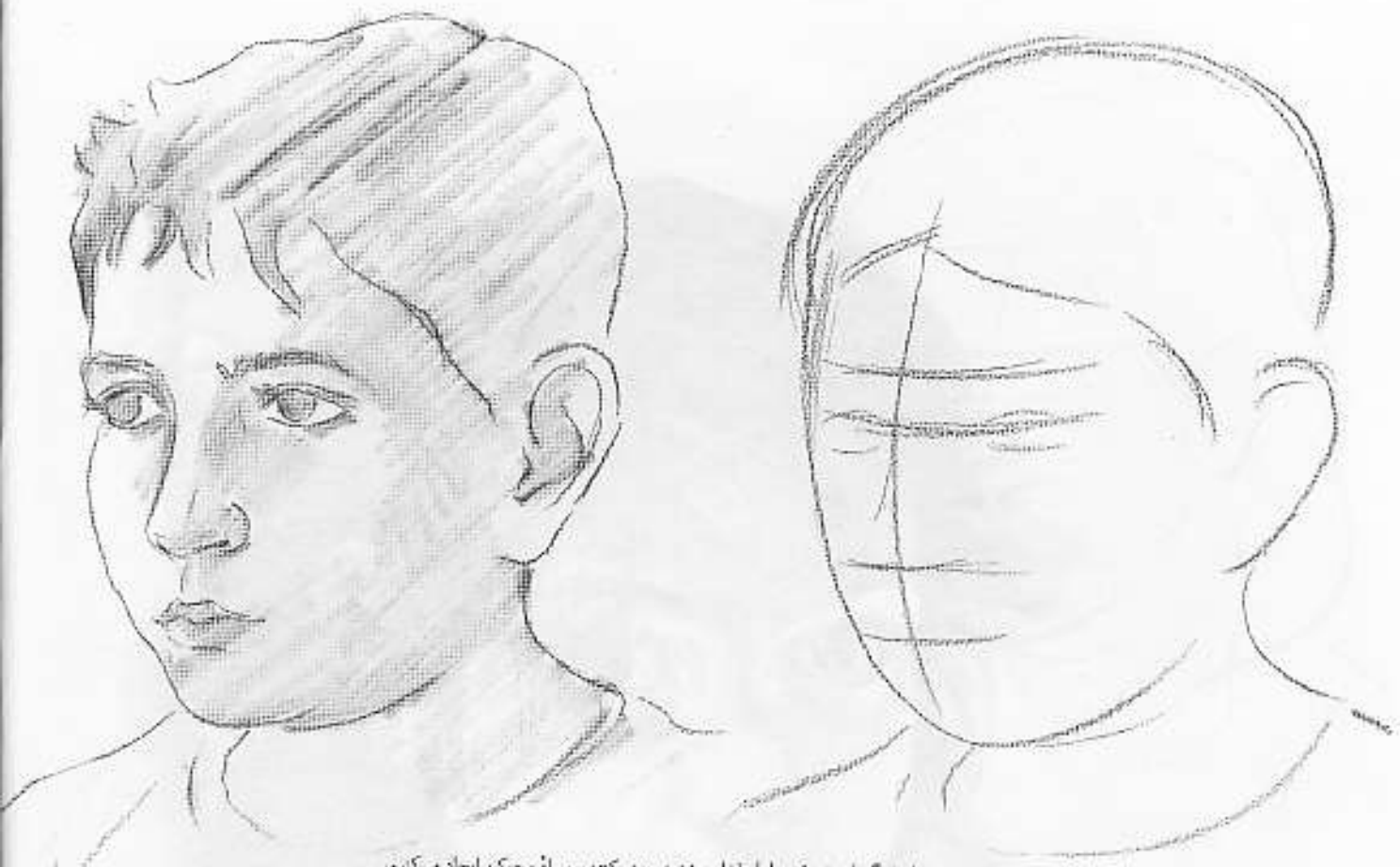

در سومین مرحله لبرگیهای عمیقتر را با مقدار بیشتری پودر کنته بوسیلهٔ محوکن ایجاد می‌کنیم.

در مرحلهٔ چهارم عمیقترین لبرگیها را در روی مو، ابروها، چشم‌ها، سوراخهای بینی و خط وسط لبها بوجود می‌آوریم و با پاک کن برق روی مردمک چشم را ایجاد می‌کنیم.

نور شدیدی که از بالا به چهرهٔ این پسر تابیده، سایه‌هائی را در حدقهٔ چشم، زیر بینی، لب بالا و زیر لب پائین بوجود آورده و کمک زیادی به نمایش هر چه بهتر حجمهای صورت نموده است.

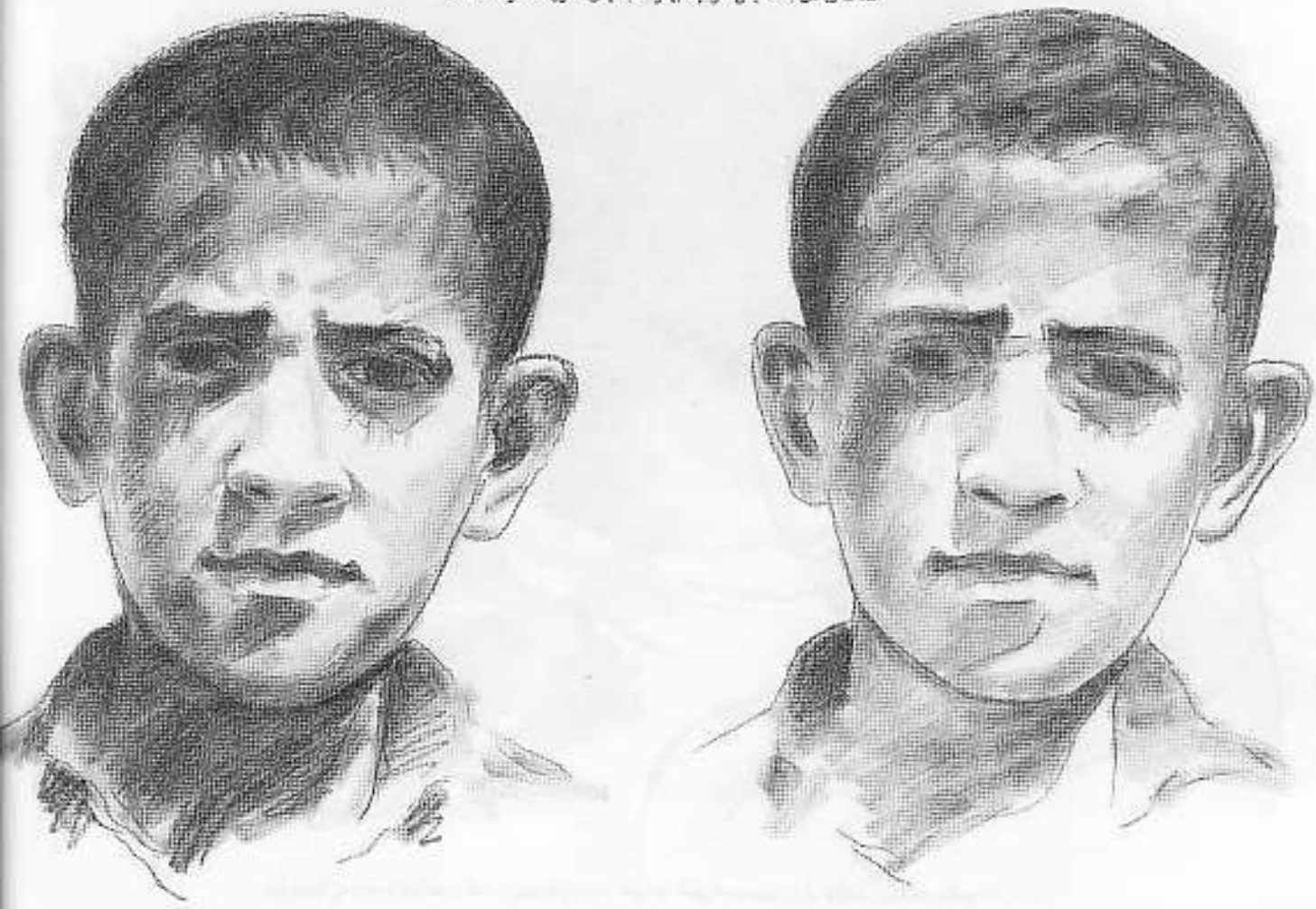

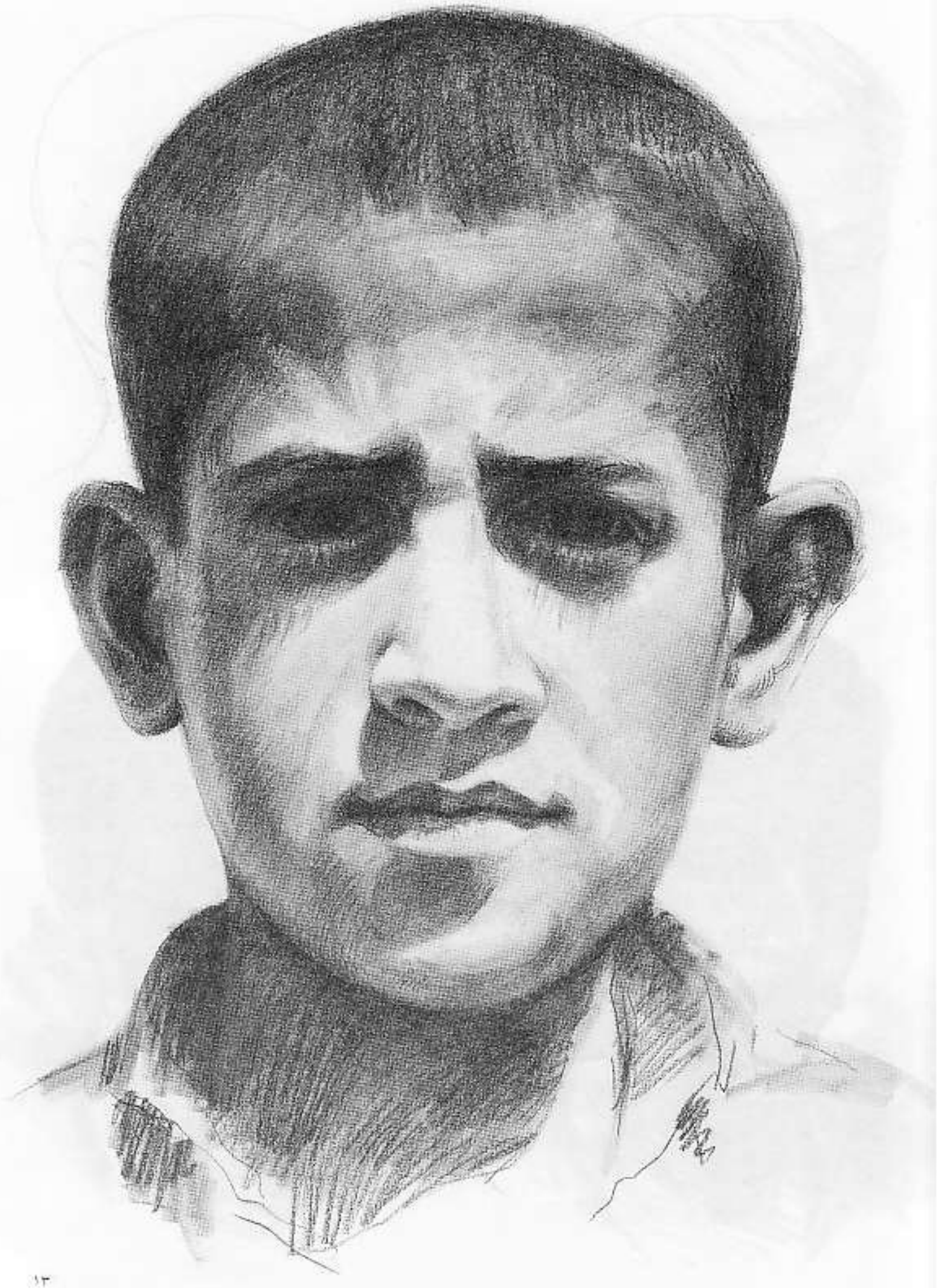

در مرحلهٔ چهارم عمیق‌ترین لبرگیها مثل قسمتهائی از مو و نیز قسمتهائی از سبیل که محوکن قادر به بوجود آوردن آنها نبوده را بوسیله مداد کنته می‌کشیم. نور روی پیشانی و بینی روشن‌ترین بخشهای این چهره هستند که هم می‌توانیم از ابتدا این قسمتها را سفید بگذاریم و هم می‌توان در انتها آنها را بوسیلهٔ پاک کن، ایجاد کنیم.

طرح نهائی را با طرح ما قبل آن مقایسه کنید و ببینید نوری که در طرح نهائی با پاک کن در مردمک چشم بوجود آمده تا چه حد به بیان بهتر چشم و حالت آن کمک نموده است.

در مرحلهٔ چهارم هاشورها را بوسیلهٔ محوکن آرام آرام محو می‌کنیم حالتی همچون حالت لطیف طرح نهائی بوجود خواهد آمد.

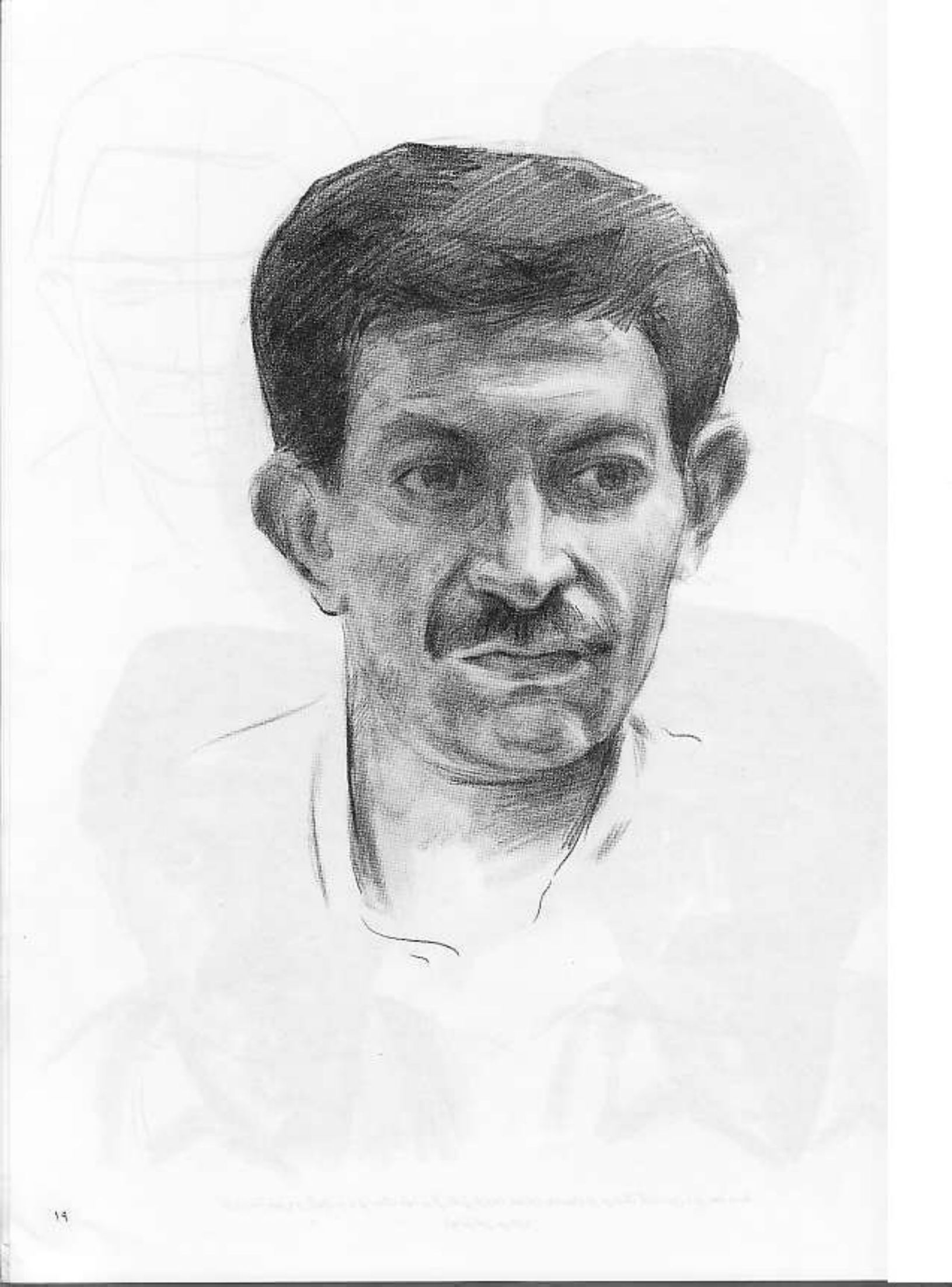

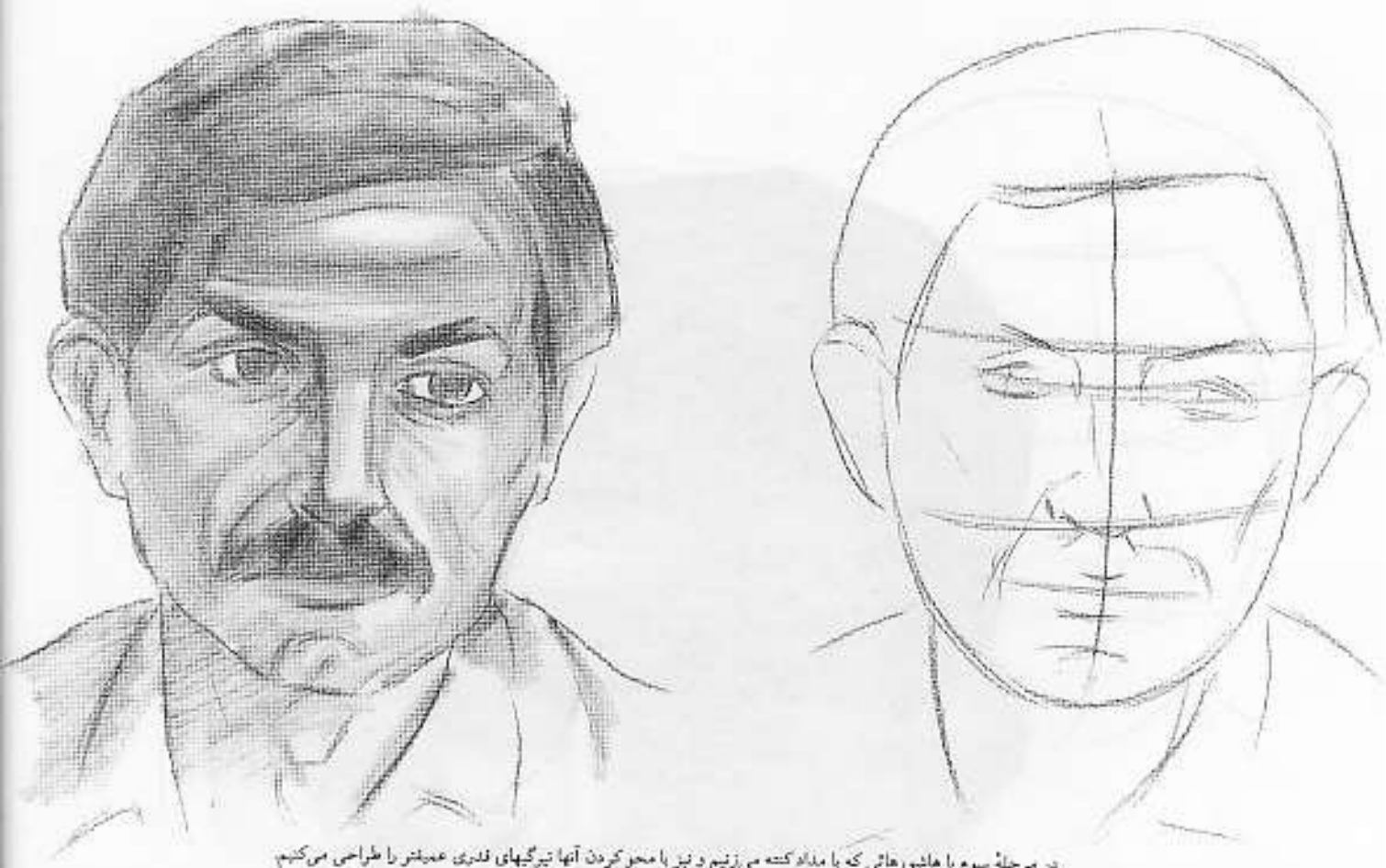

در مرحلهٔ سوم با هاشورهائی که با مداد کنته می‌زنیم و نیز با محو کردن آنها نیرگیهای قدری عمیقتر را طراحی می‌کنیم.

در مرحلهٔ چهارم نیرگیهای مو و نیز حالت آنها، نیرگی اصلی ابروها، خط دور چشمها و نیز مردمک آن و سپید و نیز خط وسط لبها طراحی می‌شود.

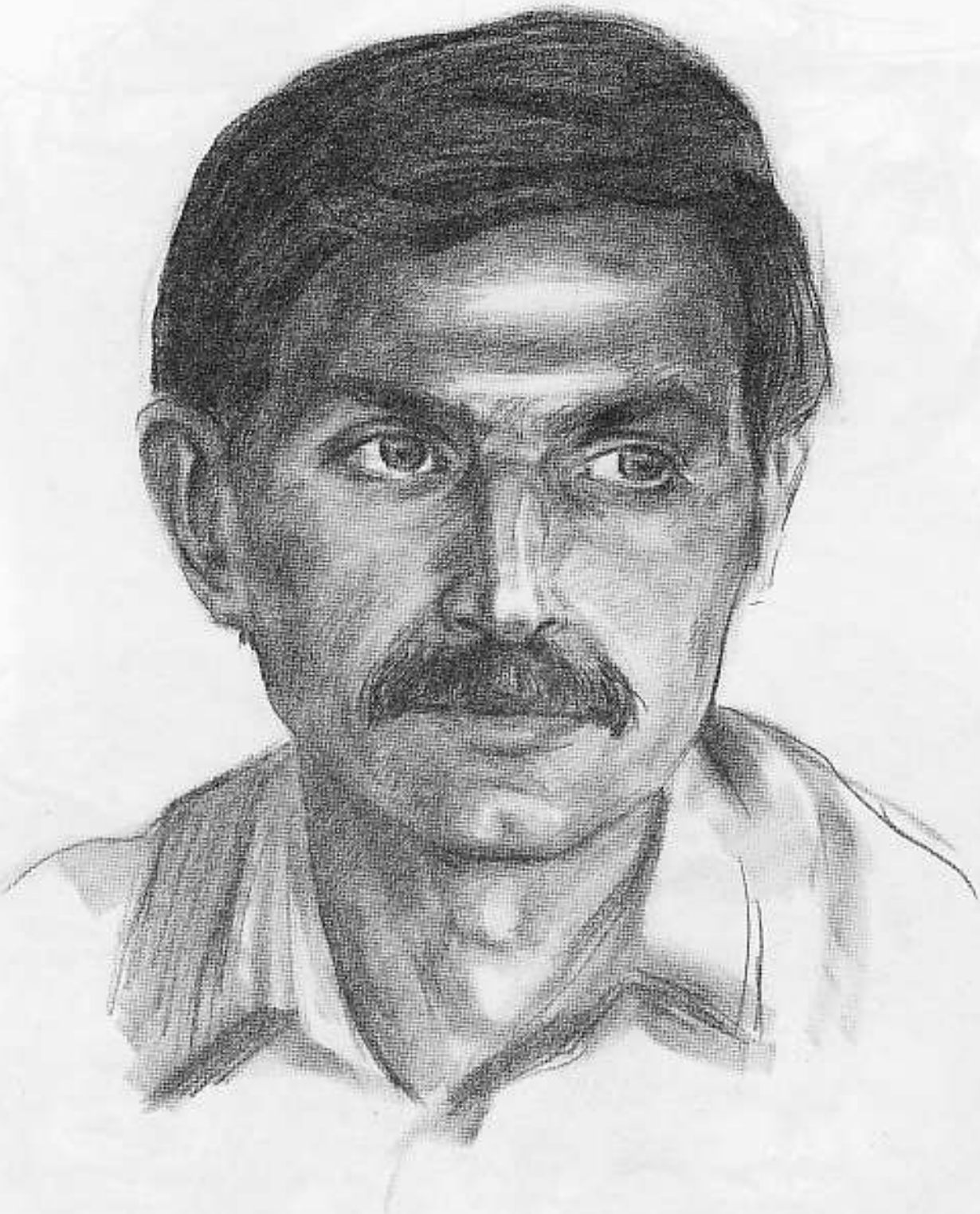

صورت بیشتر با محوکن و پودر کنته کار شده و حالت موها و یا پارچه از طریق کاربرد متنوع خطوط بر روی سطوح خاکستری که قبلاً با محوکن بوجود آمده بود ایجاد شده است.

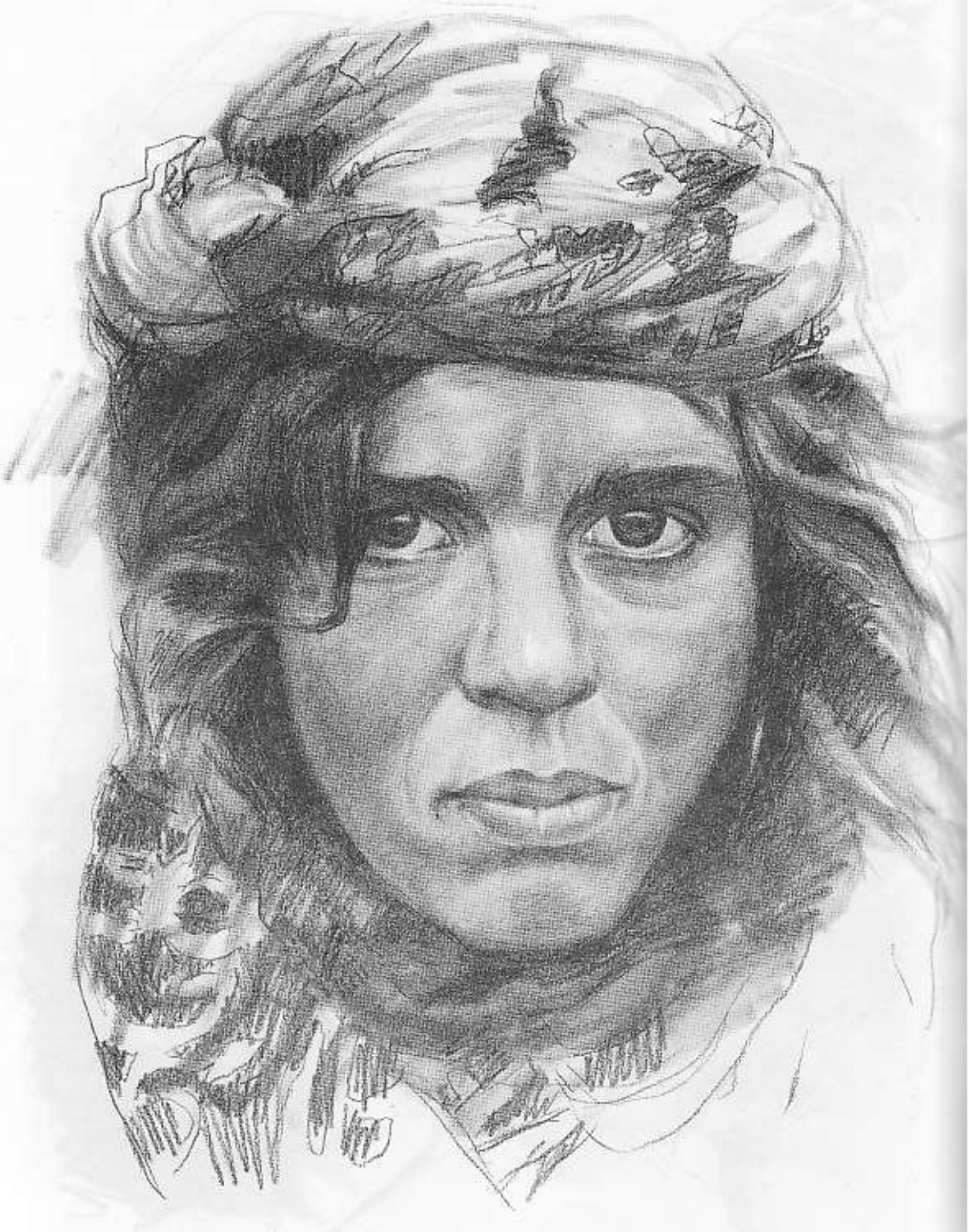

از تیرگی زمینه و بافت خشن آن برای نمایش روشنی و لطافت پوست صورت مدل استفاده شده است.

در مرحلهٔ سوم با آغشته کردن بیشتر محوکن در پودر کنتد قسمتهای تیره‌تر مثل زیرسری، چشمها، لبها و لبز پراهن را طراحی می‌کنیم.

در این طراحی به چشم‌ها و حالت جاندار و با احساس و (نجیب) آنها توجه خاص شده و نوری که در انتهای کار با پاک‌کن در روی چشم‌ها پدید آمده به این امر کمک بسیار زیادی کرده است.

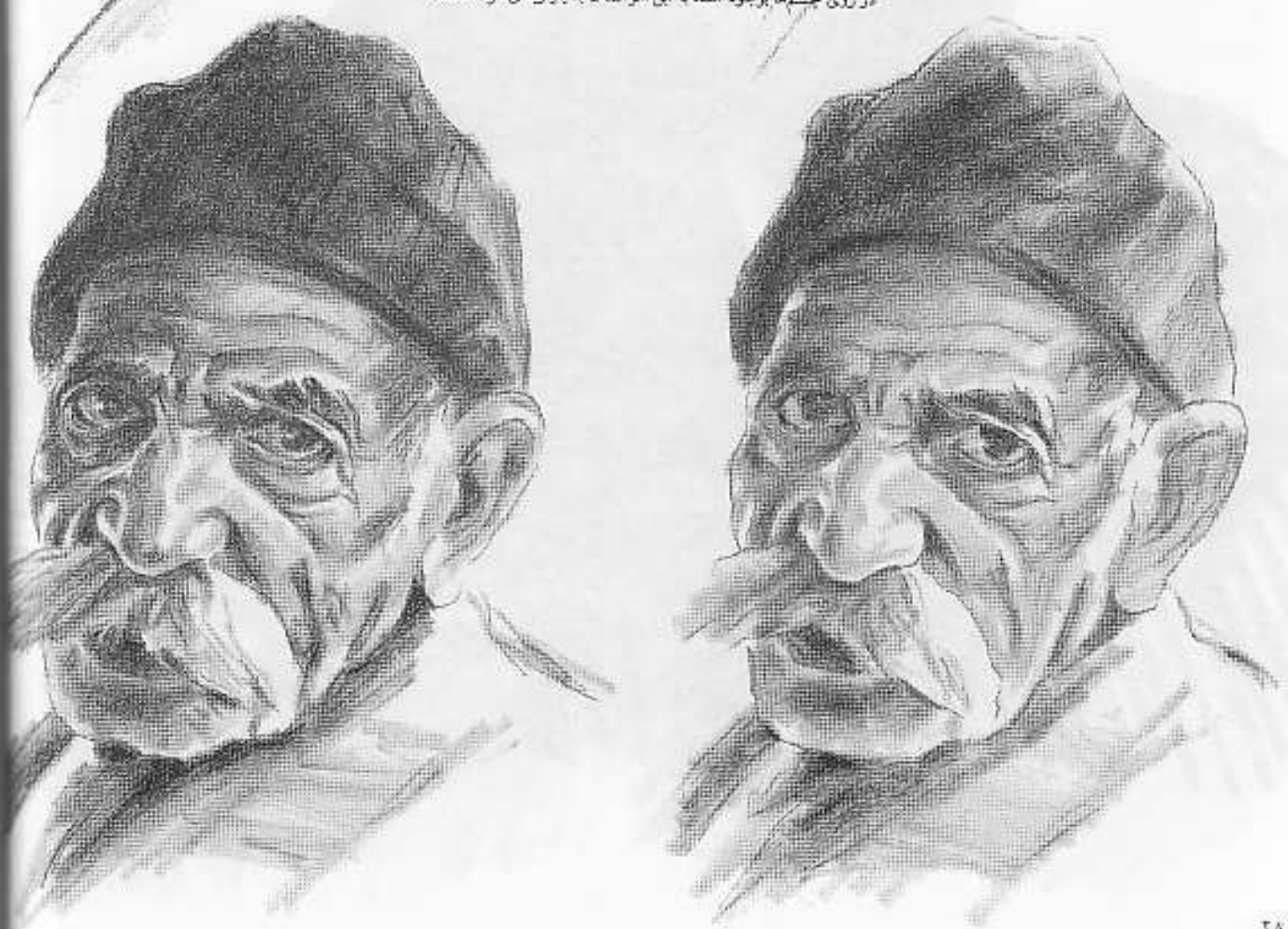

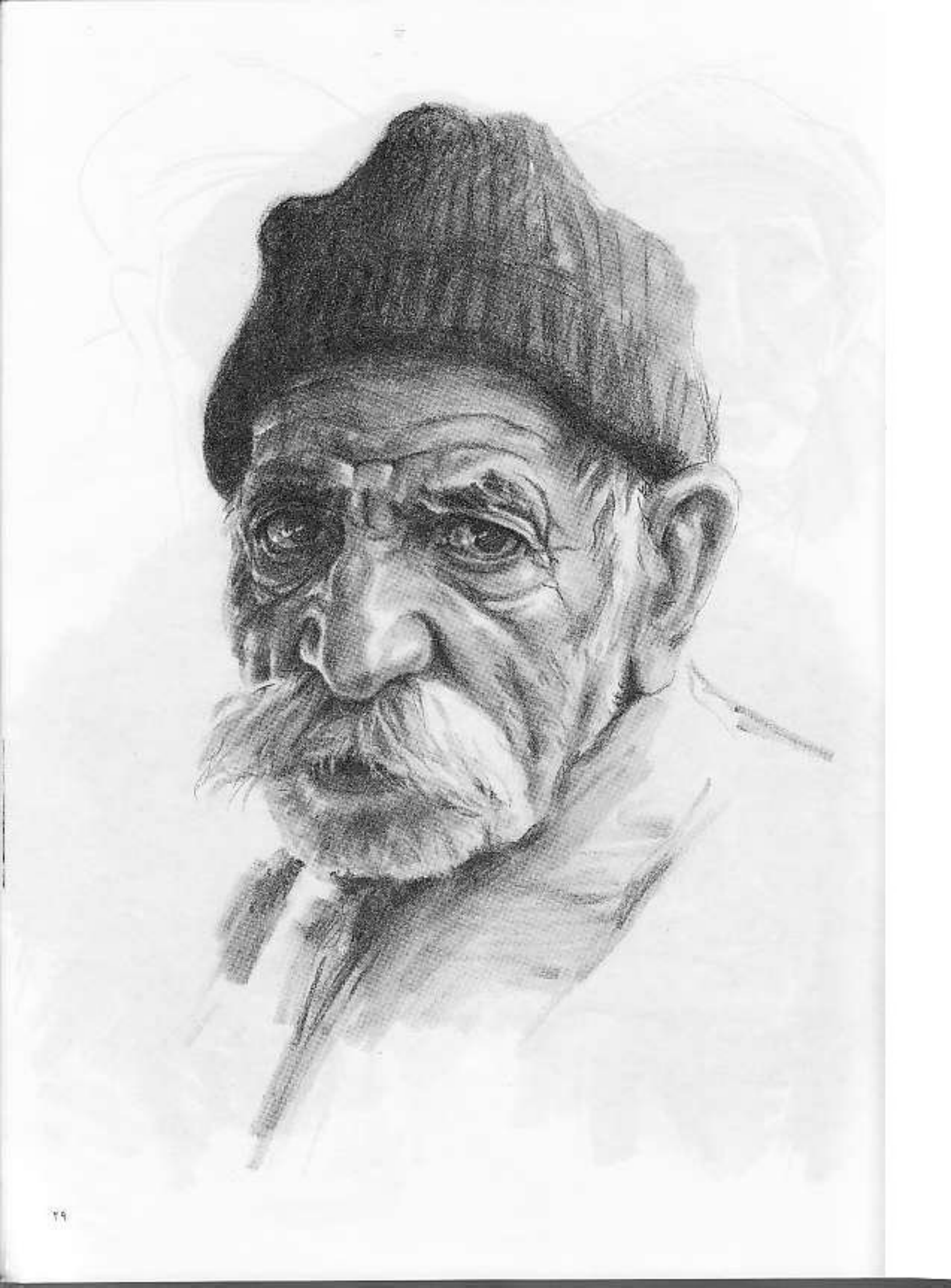

در مرحلهٔ چهارم قسمتهای طراحی همچون کلاه، ابروها، زیر بینی و لباس را با مداد کنته طراحی می‌کنیم. در این مرحله می‌توانیم به جزئیات بیشتری بپردازیم، چینهای روی پیشانی و کنار چشمها را رسم کنیم، با اندک اشارهٔ قلم لبخند محوی را که روی لبهاست مشخص کنیم.

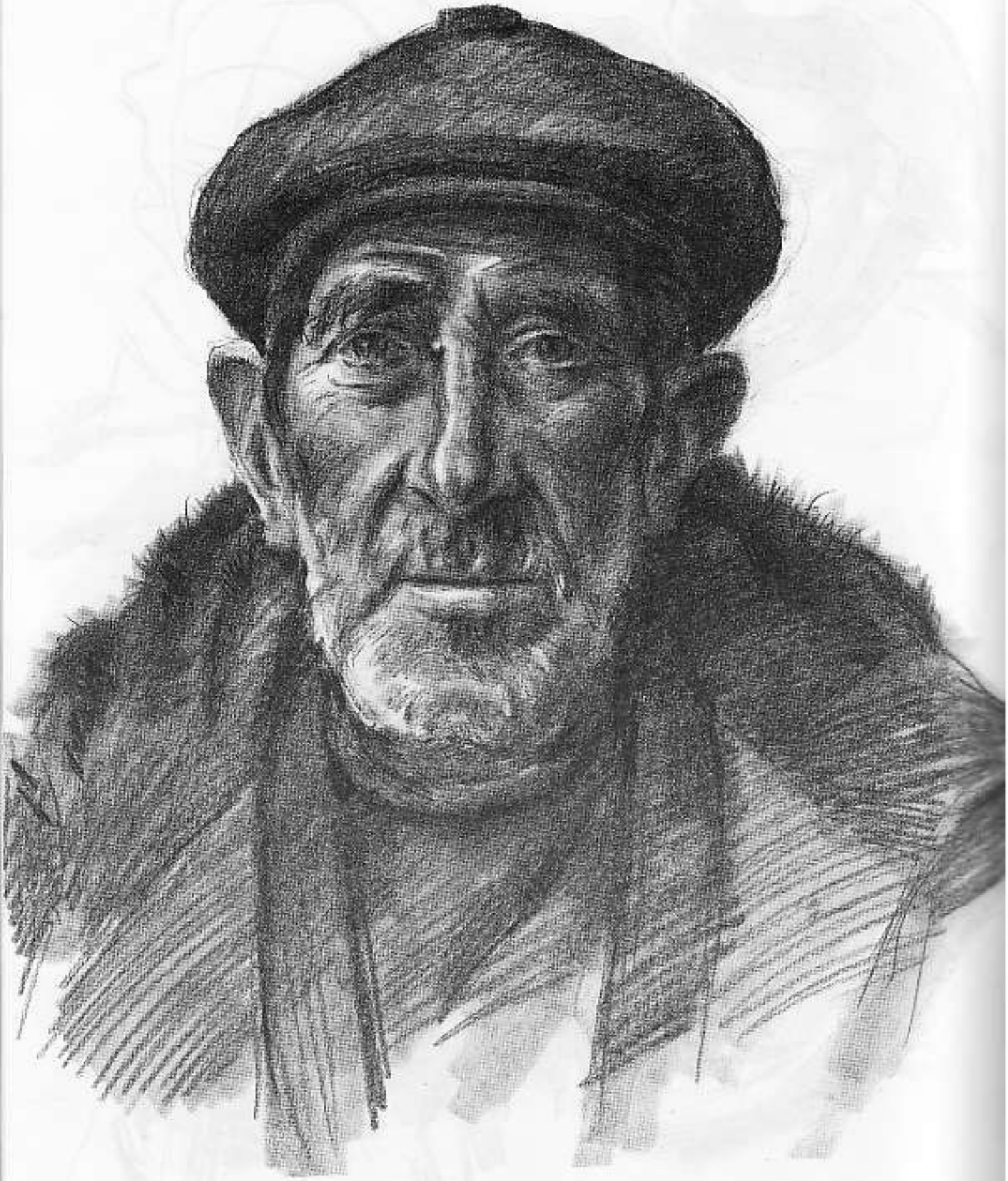

لطافت و زیبائی چهرهٔ این دختر بچه از طریق کاربرد نرم و لطیف محوکن بوجود آمده و برای بقیه قسمتهای طراحی از نوک و یا پهنای مداد کنته استفاده شده است.

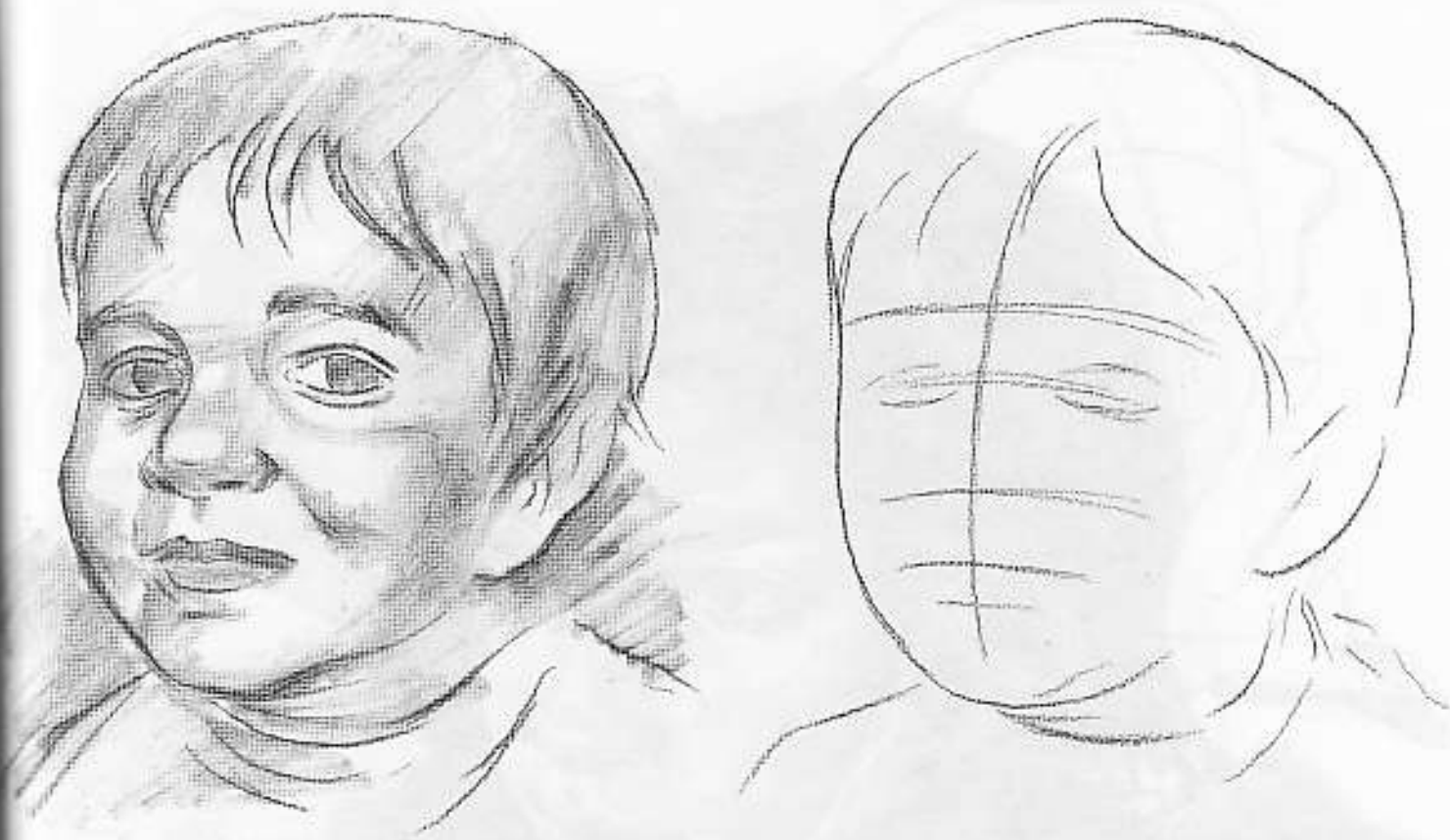

ابتدا طرح کلی صورت را رسم کنید سپس با استفاده از محوکن سایه‌های کلی را مشخص کنید، برای سایه‌های اندکی تیره‌تر از مقدار بیشتری پودر کنته و محوکن استفاده می‌کنیم. و بالاخره با مداد کنته تیره‌ترین بخشها را طراحی می‌کنیم. برای نور روی چشم و بینی و گونه نیز از پاک کن استفاده می‌کنیم.

بدون توجه به جزئیات گمراه‌کننده، با محوکن آغشته به پودر کتله کلی‌ترین تیرگیها و سایه‌های طرح را مشخص می‌کنم

در مرحلهٔ سوم به آرامی و با گذاشتن سایه‌های عمیقتر، به طراحی حجم می‌دهم و صورت را از آن حالت یکنواخت مرحلهٔ قبل بیرون می‌آورم.

در مرحلهٔ دوم خیلی سریع با محوکن عمده‌ترین سایه‌ها را طراحی می‌کنیم، با چشمهای نیمه باز می‌توان بخشهای عمده تاریکی و روشنی را براحتی پیدا کرد

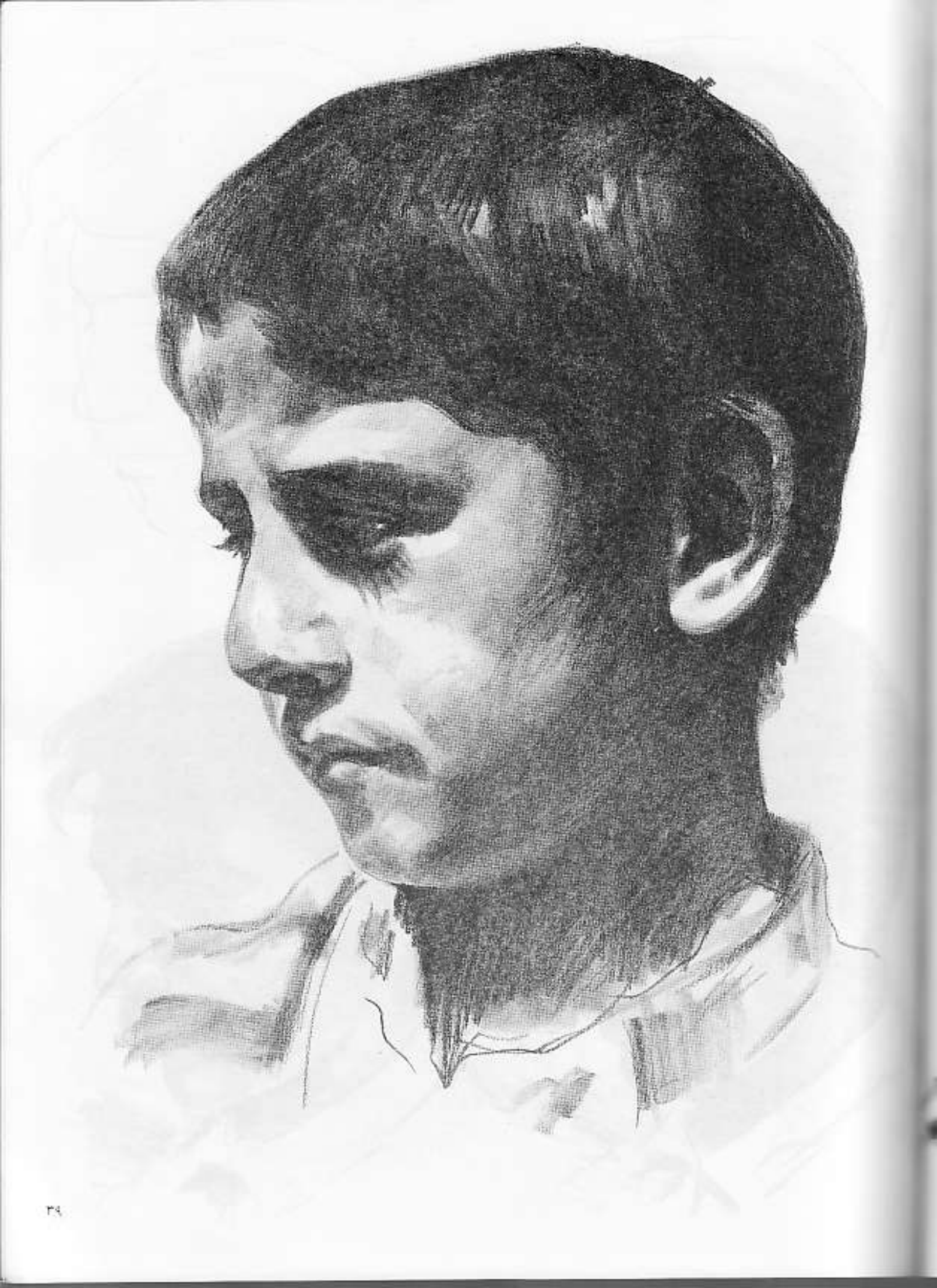

طرح نیمرخ را با استفاده از بیضی رسم می‌کنیم. اندازهٔ گوش را از امتداد دادن خط ابرو و زیر بینی بدست می‌آوریم.

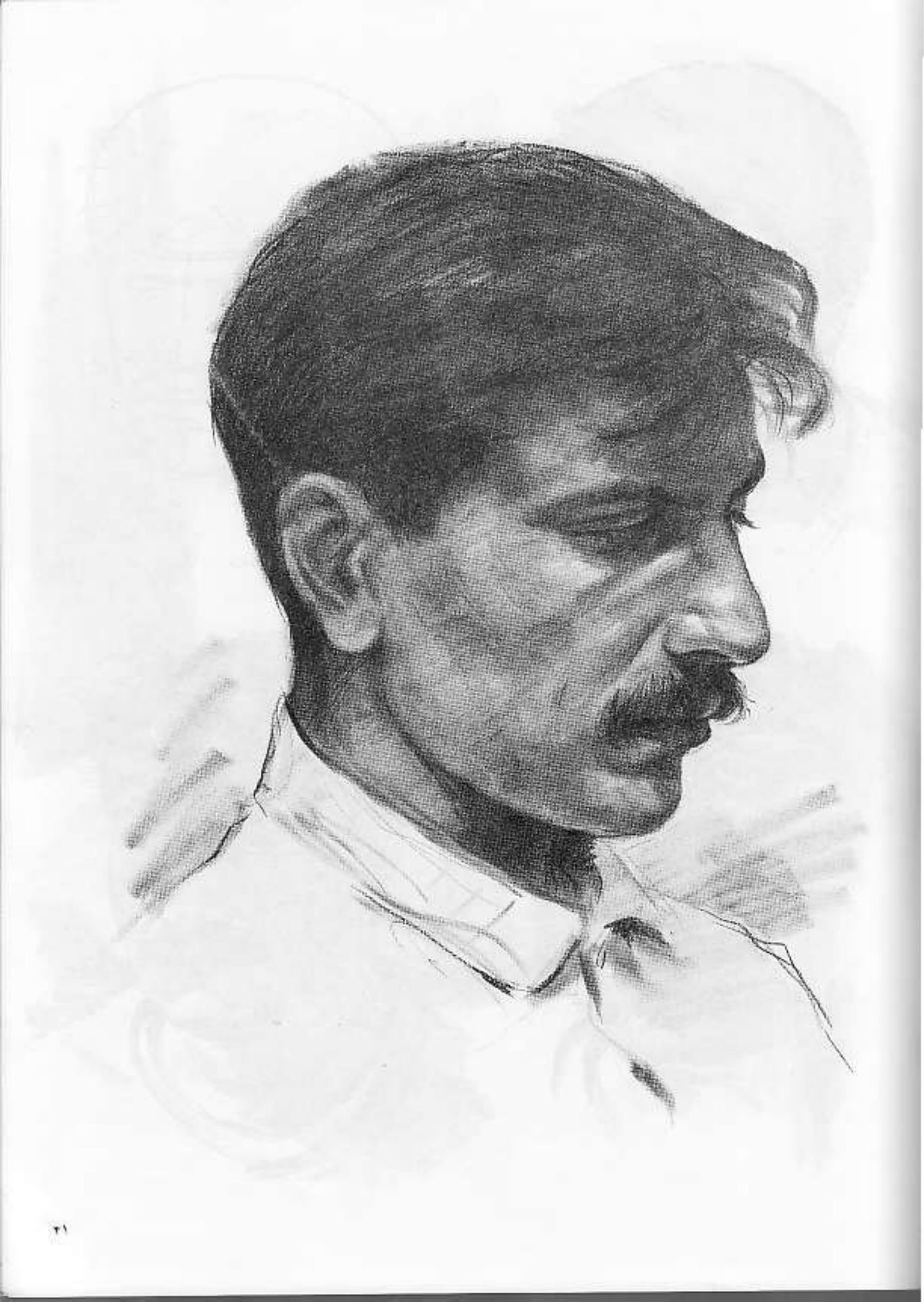

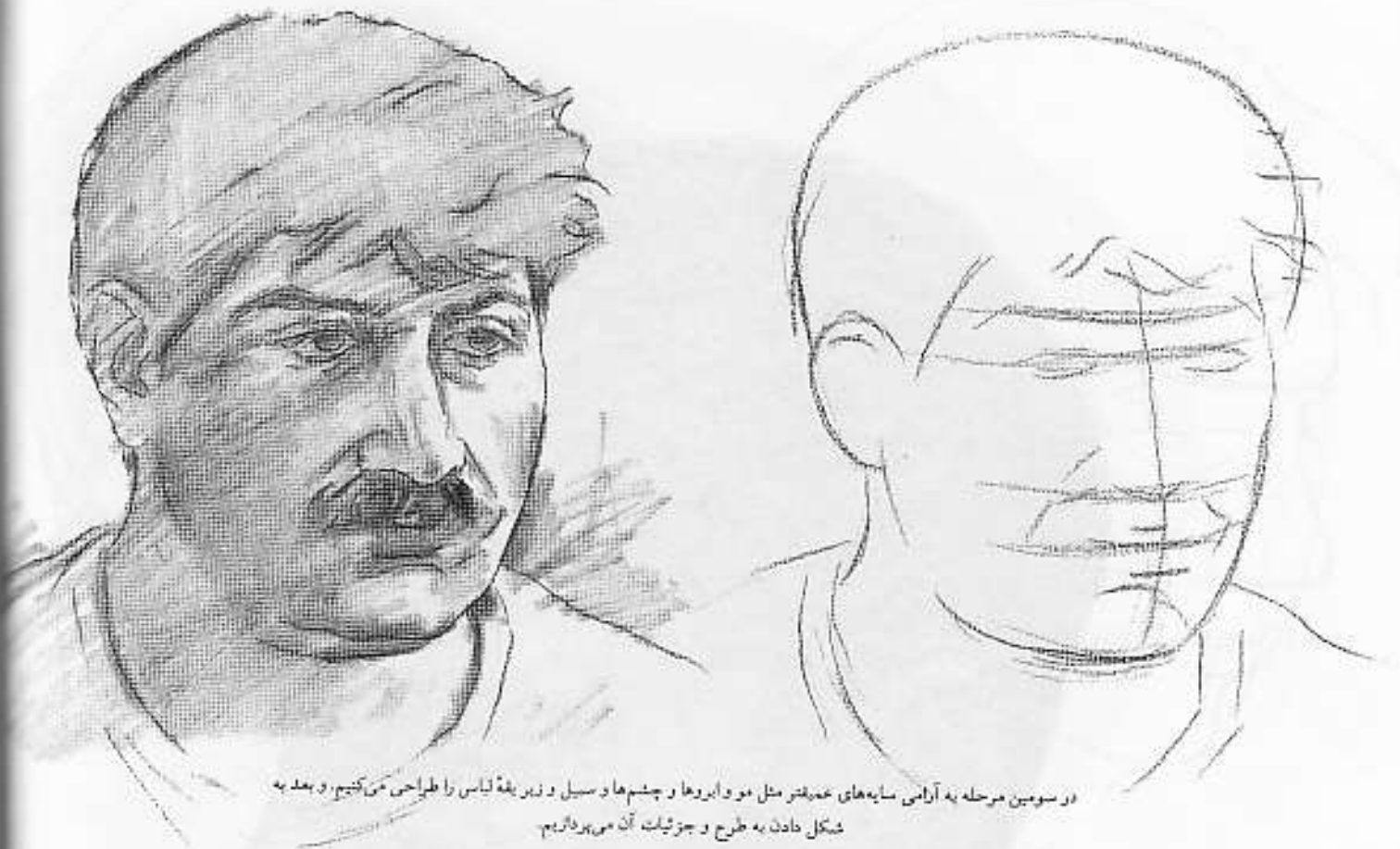

در سومین مرحله به آرامی سایه‌های عمیقتر مثل مو و ابروها و چشم‌ها و سبیل و زیر یقهٔ لباس را طراحی می‌کنیم، و بعد به شکل دادن به طرح و جزئیات آن می‌پردازیم.

با محوکن تیرگیهای عمده را می‌گذاریم. می‌توان محل نور را از ابتدا سفید نگاه داشت و یا اینکه در انتها با پاک کن آنرا پاک کرد.

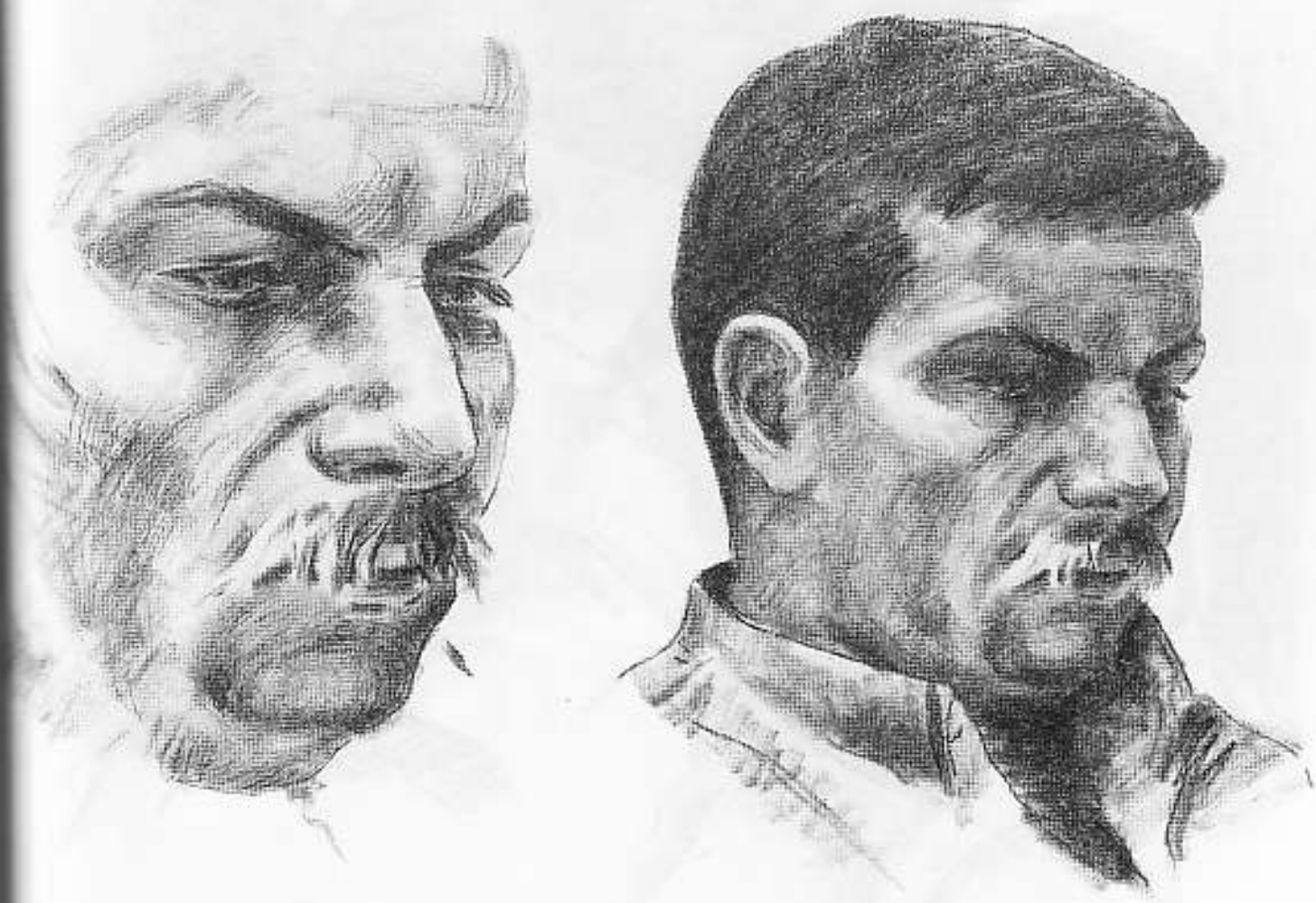

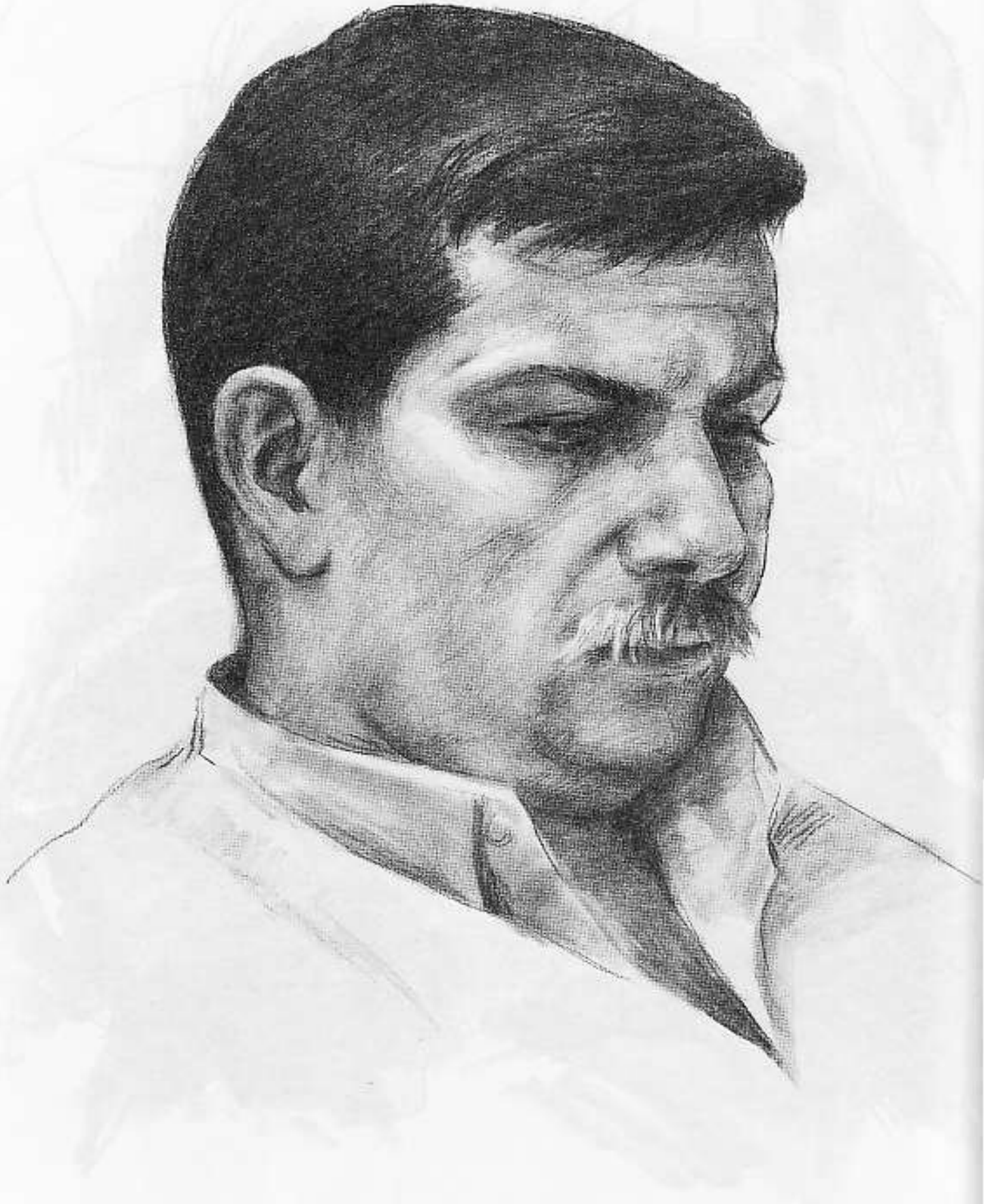

با افزودن تیرگی بیشتر به سایه‌ها، حجم صورت را بهتر نمایان می‌کنیم و نیز به چین‌وشکن زن و شکل آن نیز توجه می‌کنیم. برق چشمان که بوسیله پاک کن بوجود آمده نه تنها در این طراحی بلکه در تمام طراحیها و همچنین نقاشیها، به چهره حالت زنده و جاندار می‌دهد.

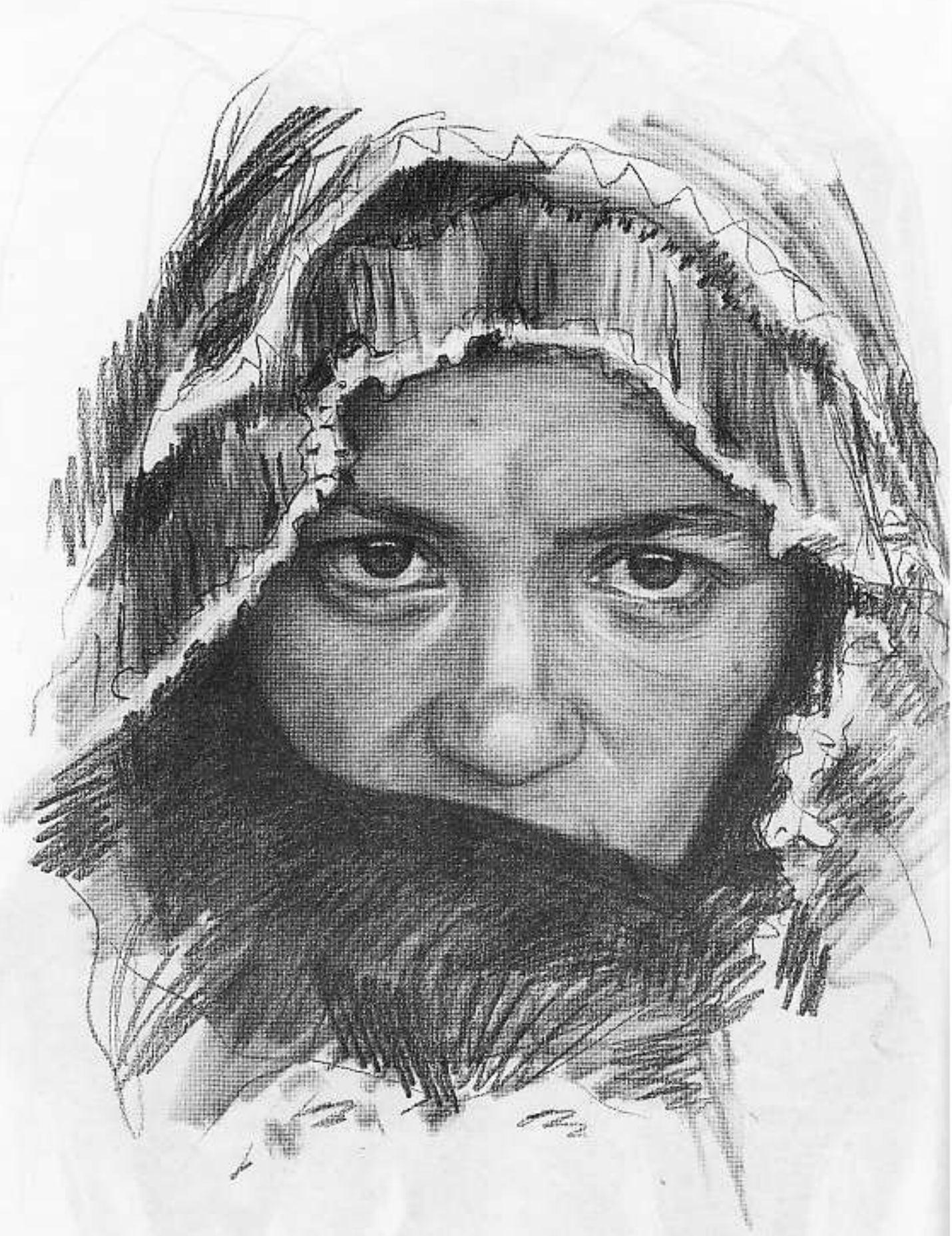

در مرحلهٔ سوم محوکن را به مقدار بیشتری پودر کنته آغشته کرده و سایه‌های پررنگتر را می‌کشیم سپس با کنته، تیرگی موها و ابروها و چشمان و نیز برخی از جزئیات نظیر حالت بینی و لب را طراحی می‌کنیم و قدری هم به جنسیت می‌پردازیم.

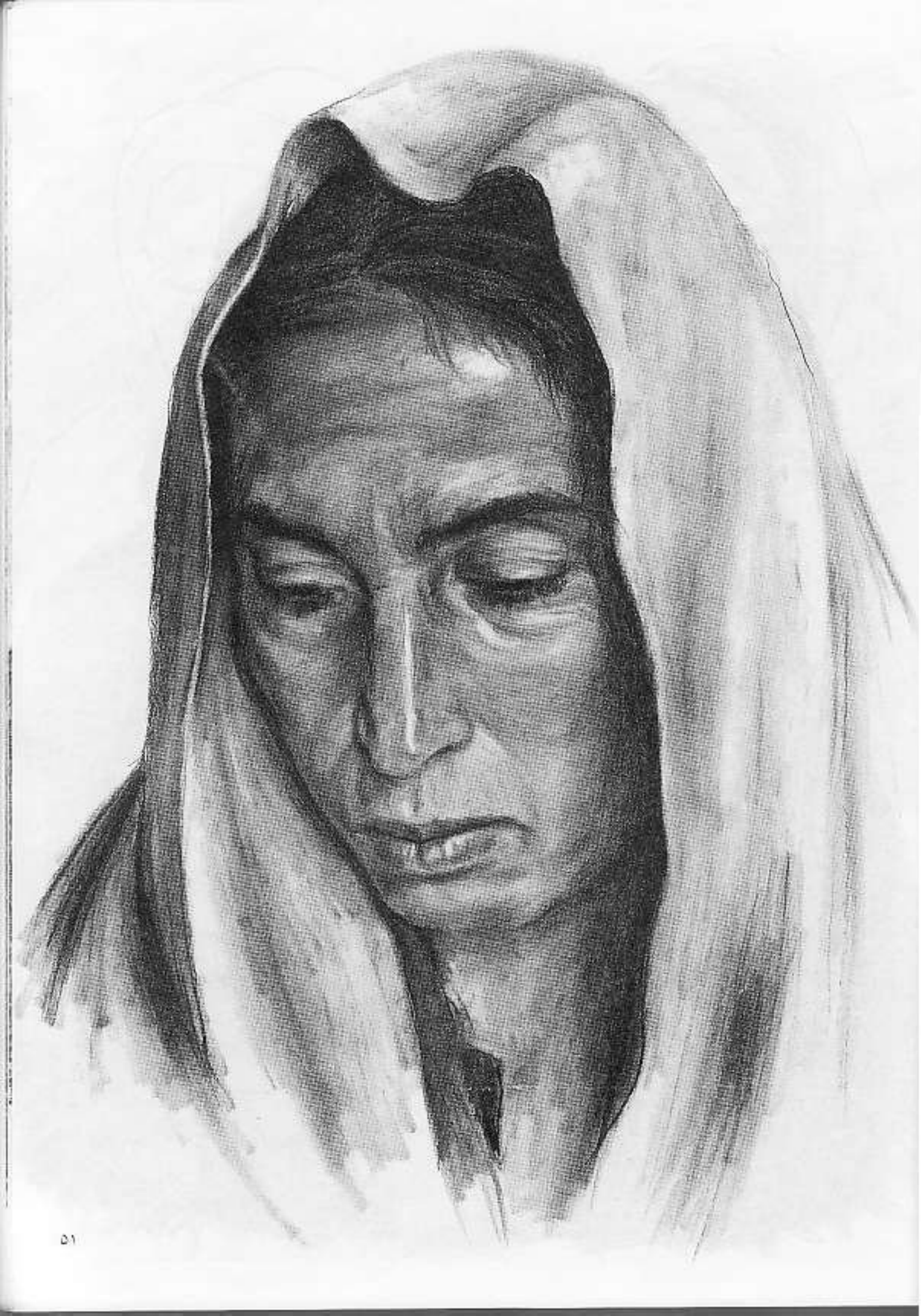

در مرحلهٔ چهارم با افزودن تیرگیهای روسری و ابروها و همچنین مشخص‌تر کردن شکل عینک و سایه روشن مربوط به آن
و پاک کردن موهای سفید بوسیلهٔ پاک کن، طرح را به پایان می‌رسانیم

در طراحی چهره این پیر مرد به چینهای روی صورت توجه بیشتری شده و صورت او را که به تنهٔ درختان سالخورده می‌ماند، قابل لمس‌تر کرده است.

از طریق سایه روشنهای ملایم و همچنین تیره گرفتن زمینهٔ کار، ریش سفید و نرم و انبوه پیر مرد نمایش داده شده است.

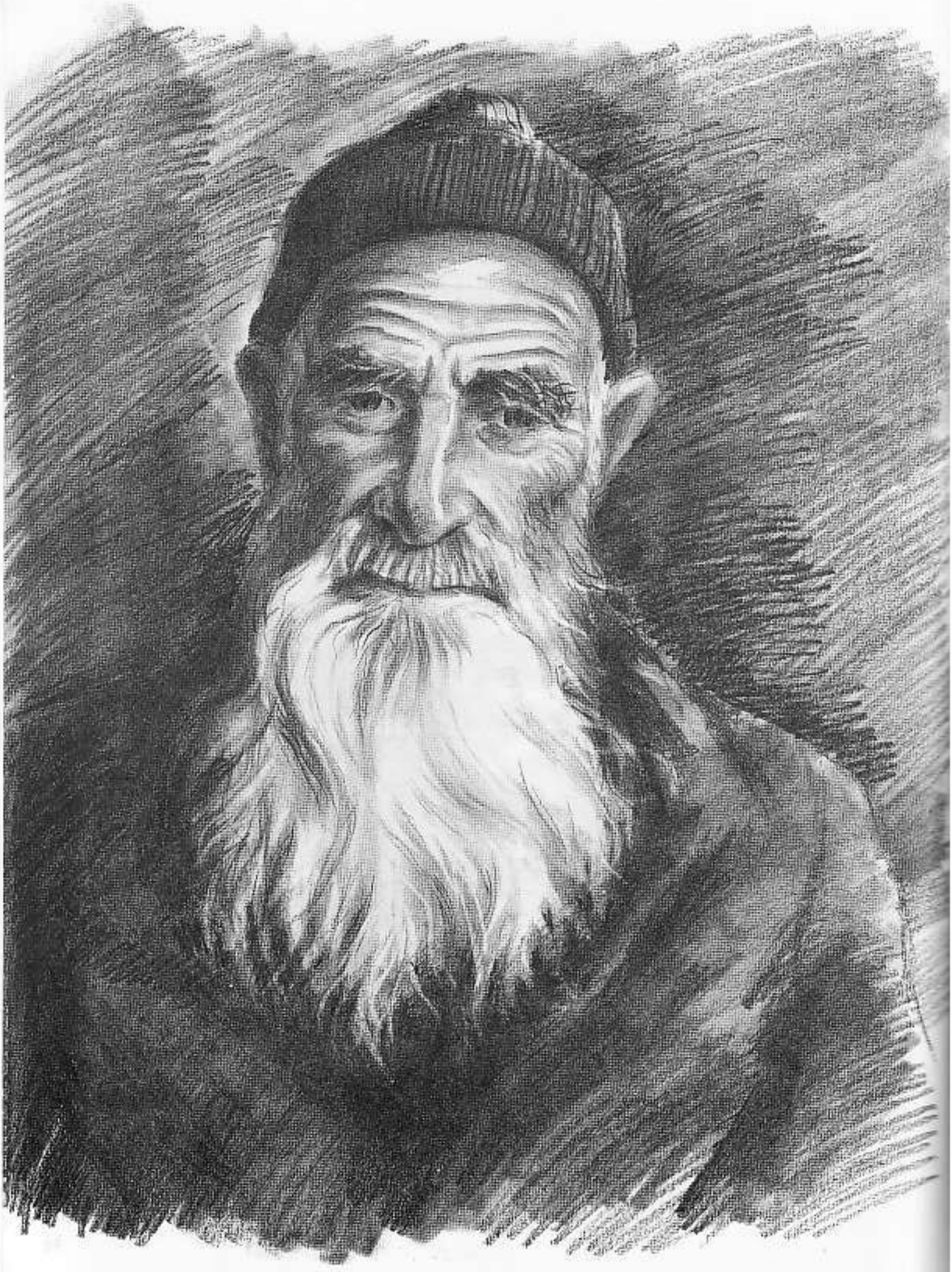

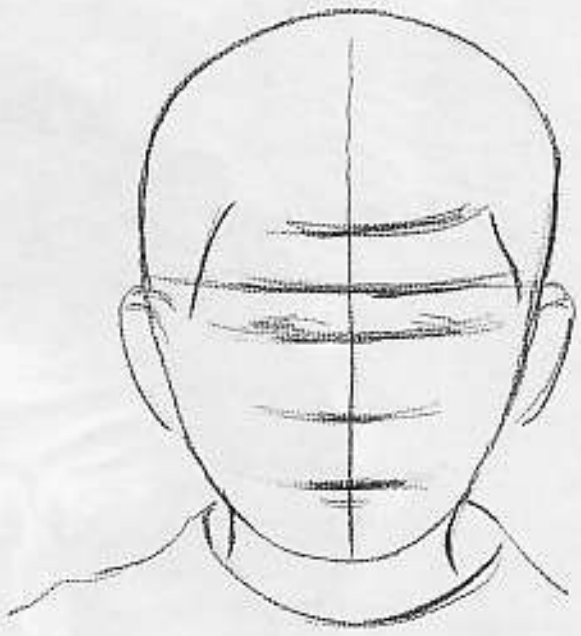

پس از رسم فرم کلی صورت بدون توجه به جزئیات با محوکن آغشته به پودر کنته، کلی‌ترین تیرگیها را مشخص می‌کنیم
توجه داشته باشید نوع خطوطی که در چهره این کودک رسم شده با خطوطی که در چهره افراد سالخورده و مسن رسم
می‌شود متفاوت است. پرداختن به جزئیات نظیر مژه‌ها و حالت موها و ابروها مربوط به آخرین مرحله کار میباشد.

چهرهٔ این کودک بیشتر با محوکن کار شده، ضمن اینکه برای نشان دادن لطافت پوست از خطوط کمتر استفاده شده.

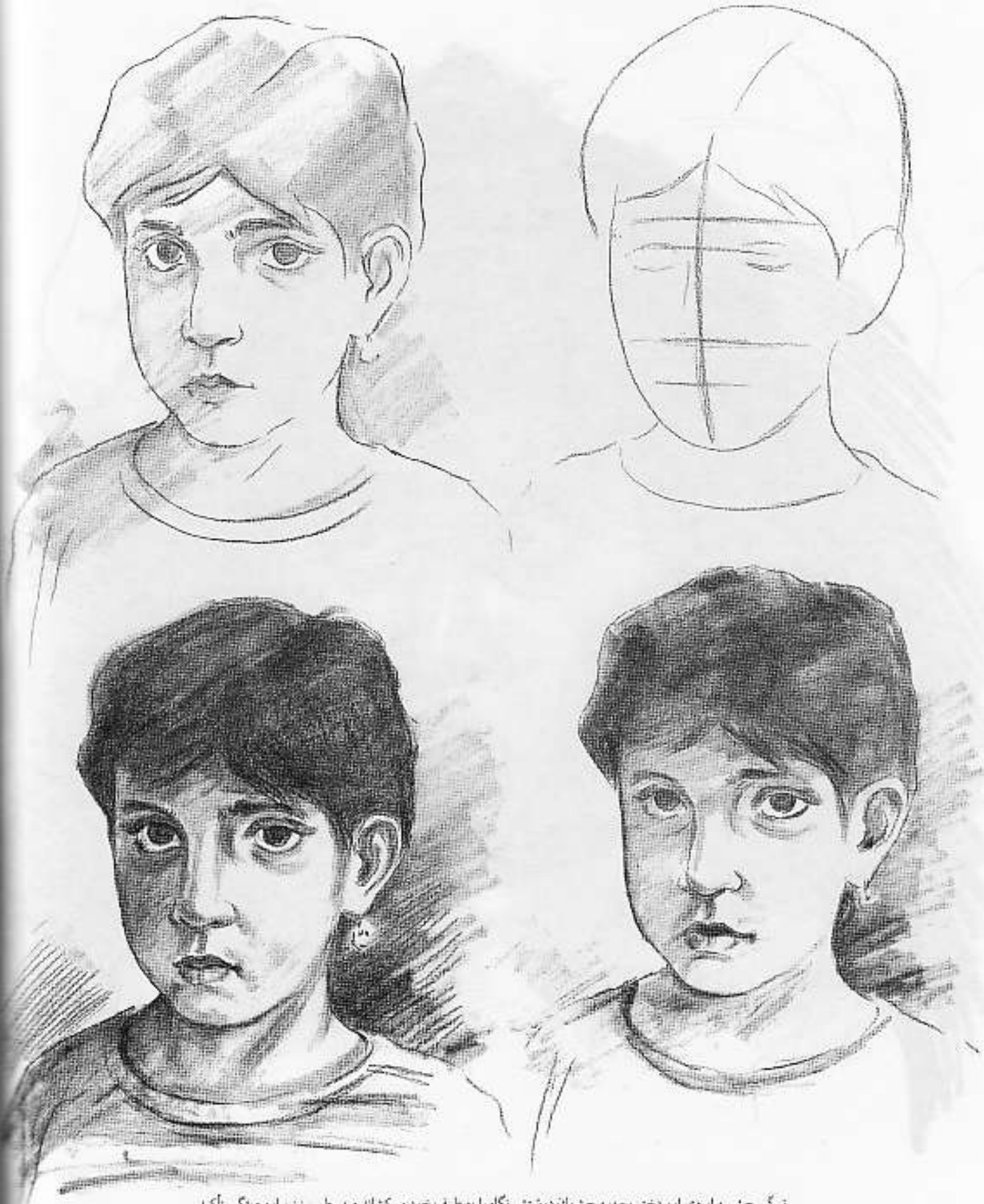

تیرگی چشم و ابروی این دختر بچه، و چشمان درشتش نگاه را به طرف خود می‌کشاند و در طرح نیز براین ویژگی تأکید شده است.

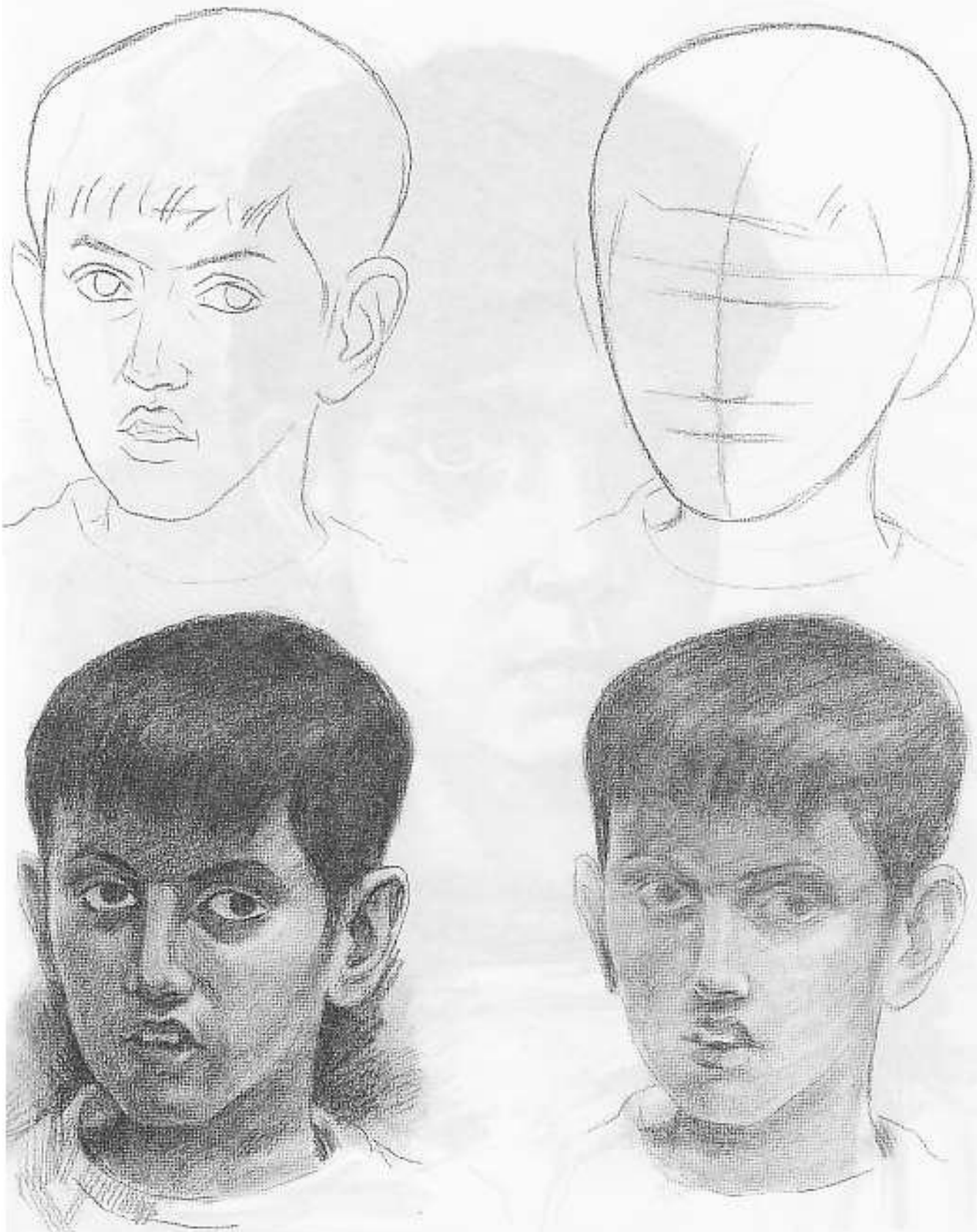

برای نشان دادن سایه‌های چهرهٔ این پسر بچه بیشتر از محوکن و پودر کنته استفاده کردم تا مداد کنته. لطف در جاهائی که محوکن دیگر امکان بوجود آوردن تیرگی بیشتر را نداشت، مثل زیر چانه و گردن، زیر بینی، زیر لب و در زرفگی حدقهٔ چشمان، از مداد استفاده کردم. ولی بیشتر تیرگی موها با مداد بوجود آمده.
در انتهای کار با پاک‌کن، چند لکه نور روی مو و بینی و لبها بوجود آوردم که کار را زنده کرد.

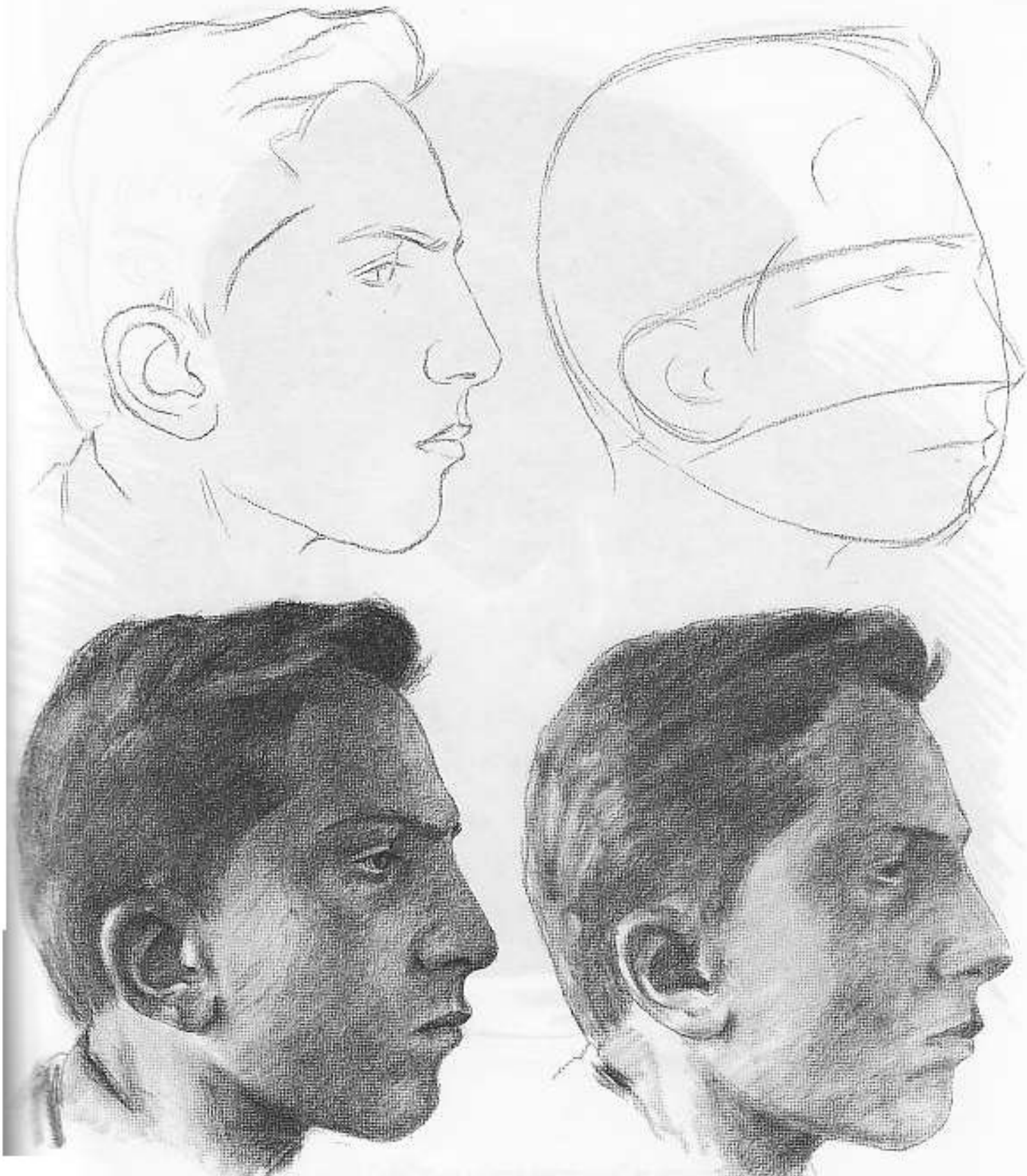

برای سایه روشن این طرح از تضاد شدید نور و تاریکی پرهیز شده است، سایه‌ها به آرامی در هم محو شده‌اند و بهمین
خلت اعضای صورت حالت نرم و گوشتی خود را بهتر نمایان کرده‌اند.
روی زمینه‌ای که با محوکن ایجاد شده بود، با چند حرکت مداد حالت موها و ابرو و چشم مشخص گردید و در انتها نورهای
روی گوش و گردن و مو با پاک کن ایجاد شد.

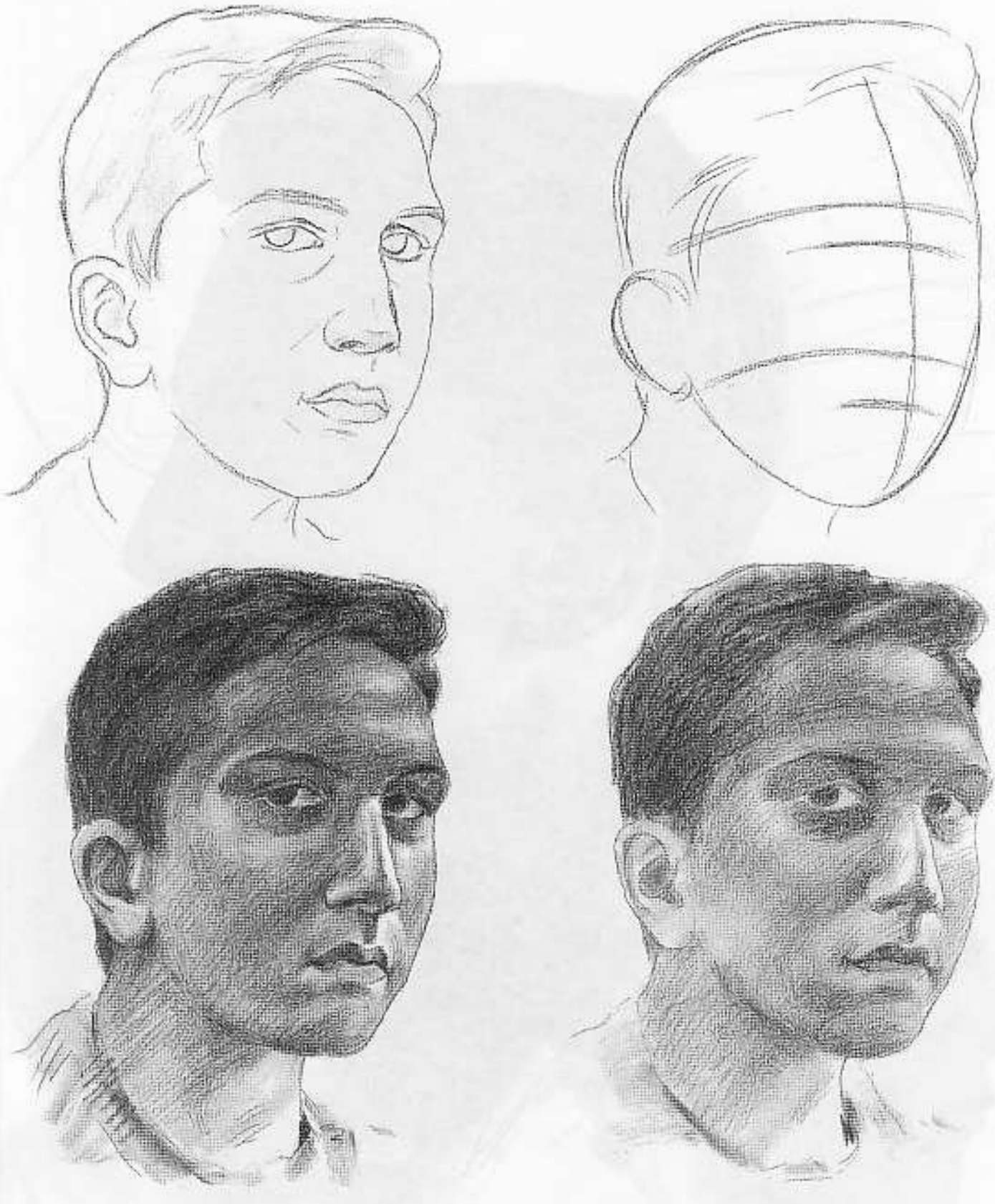

در این چهره سایه روشنها به آرامی در هم محو شده‌اند. زیر این طرح را با محوکن سایه زدم و بعد با هاشورهای مختلفی که روی آن کشیدم هم تیرگیها را مشخص کردم و هم به فرمها شکل دادم. نرمی موها را هم با چند حرکت ساده مداد کنته بر روی تیرگی که قبلاً با محوکن کشیده بودم بوجود آوردم.

سایه‌های روی این چهره بیشتر با محرکی کار شده و در آخرکار با چند اشارهٔ متناد کننده تیرگیهای ابرو و چشم‌ها و زیر بینی و خط ربط لبها و گردن بوجود آمده. حالت موها را مدادکنه‌ای که روی زمینهٔ محوکی خورده کشیده، بوجود آورده

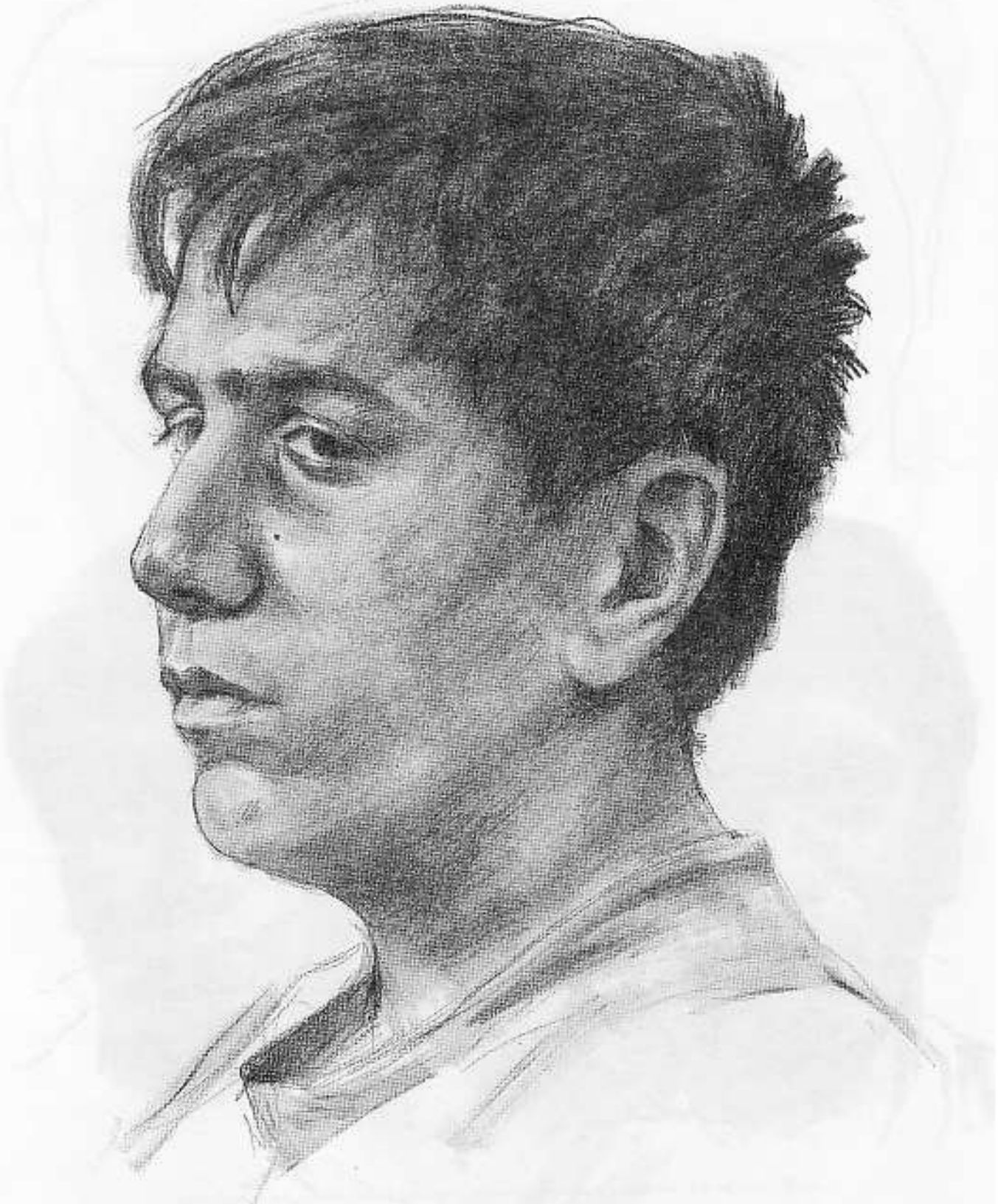

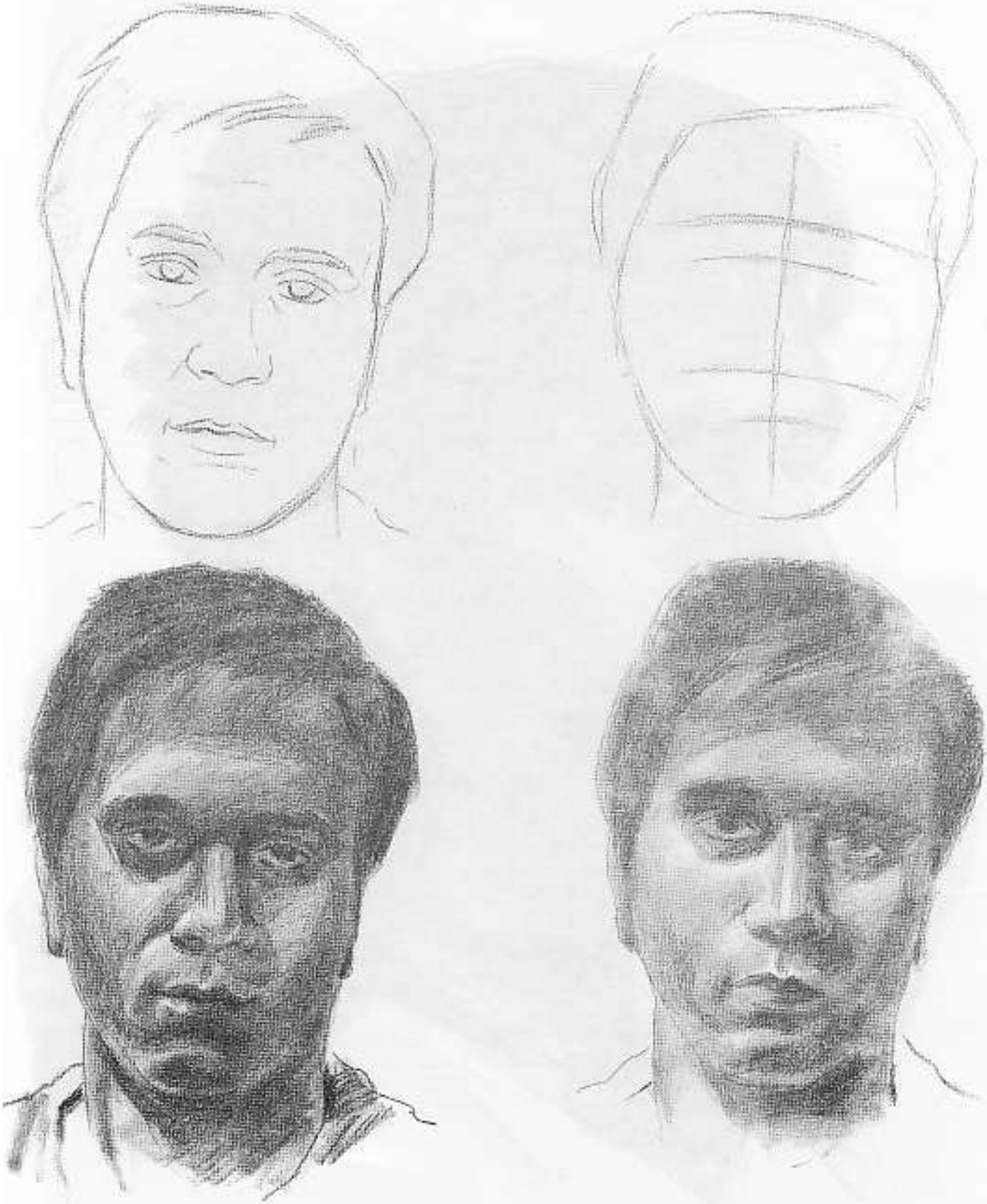

موهای این طرح خیالی ساده کشیده شده. روی زمینه‌ای که با مدادکنته ایجاد شده بود با مداد کنته و چند خط ساده و لکهٔ سیاه کل حالت موها طراحی شده.

آنچه که یک چهره را از چهرهٔ دیگر متمایز می‌کند نسبت اجزای صورت و شکل آنهاست. روی موها زیاد نباید وقت گذاشت. موها تودهٔ تیره رنگی هستند که با چند لکهٔ سیاه می‌توان حالتشان را نشان داد و به ریزه‌کاری در طراحی از مو عموماً نیازی نیست.

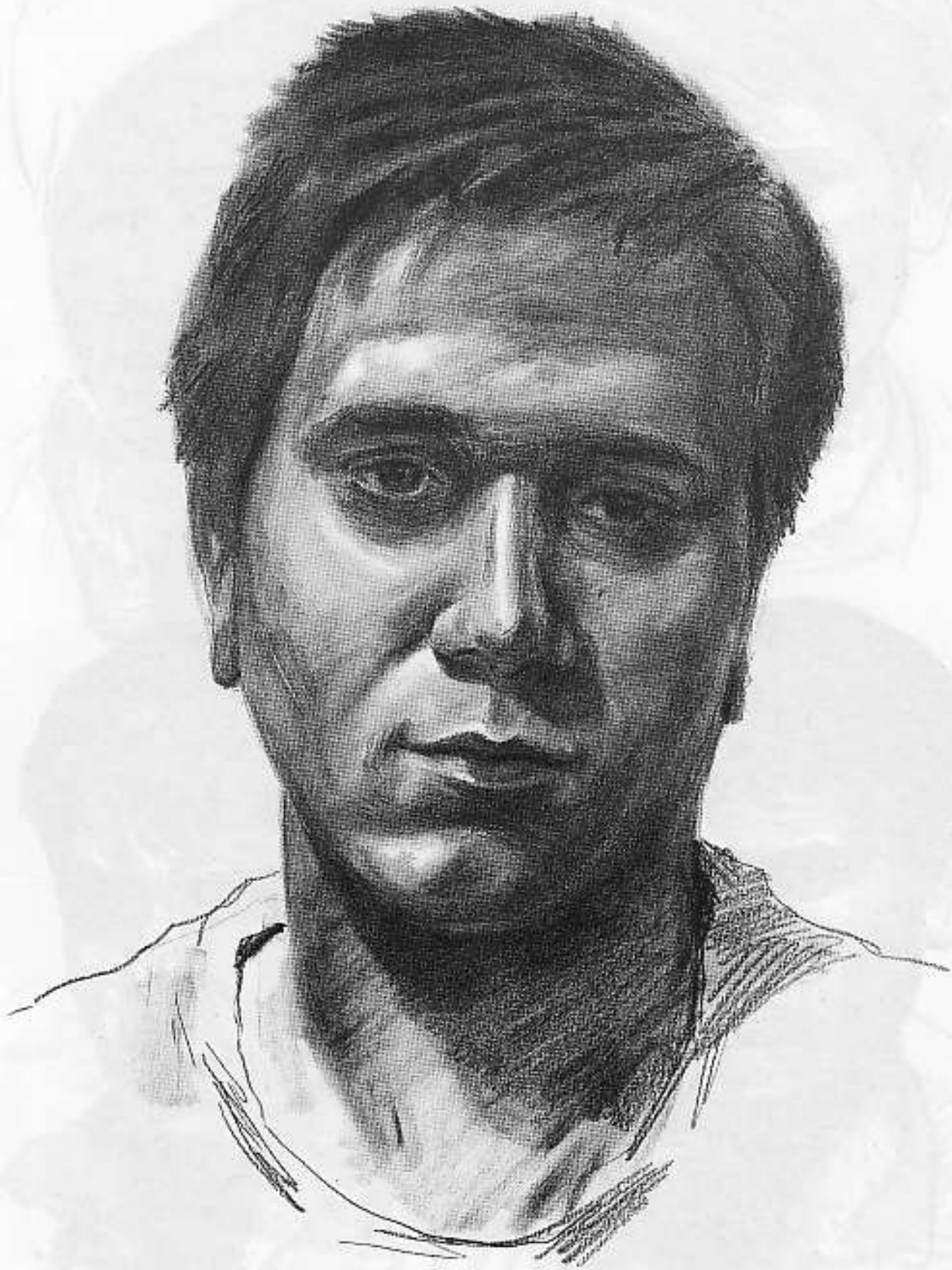

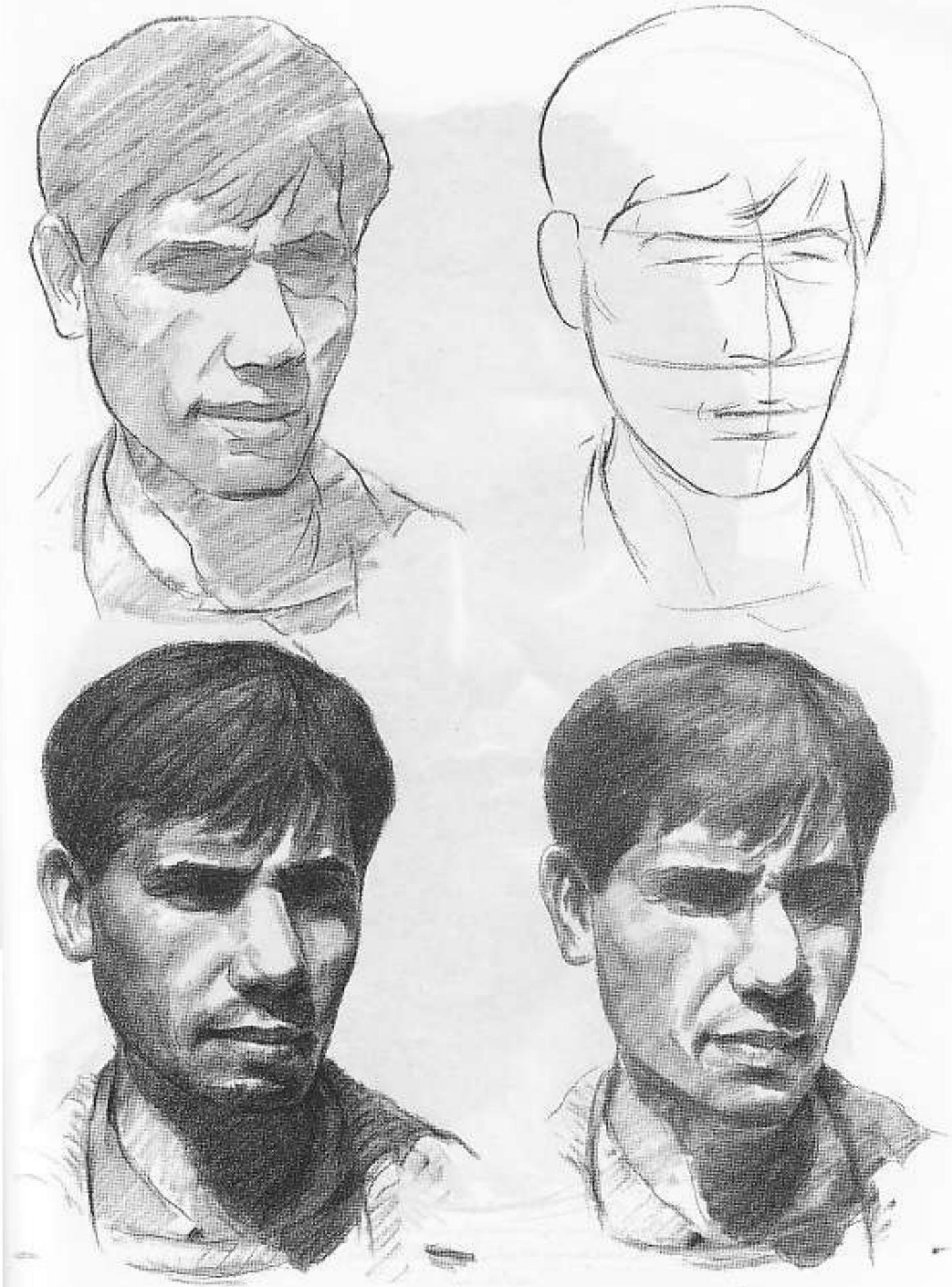

این زاویهٔ تابش نور بر چهره باعث نمایش بهتر برجستگیها و فرو رفتگیهاست و توجه را بجای پرداختن به جزئیات، بطرف کلیات معطوف میدارد.

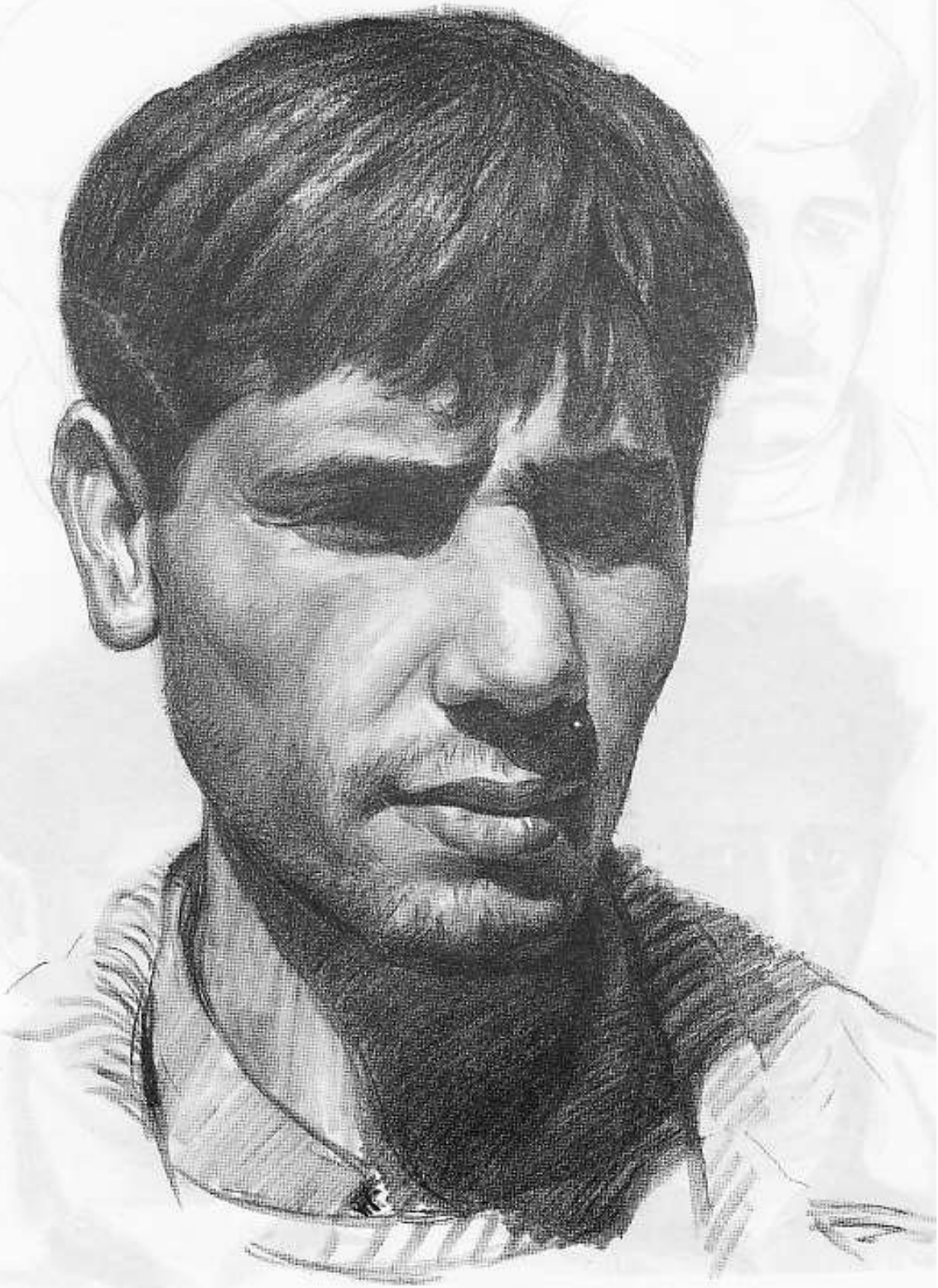

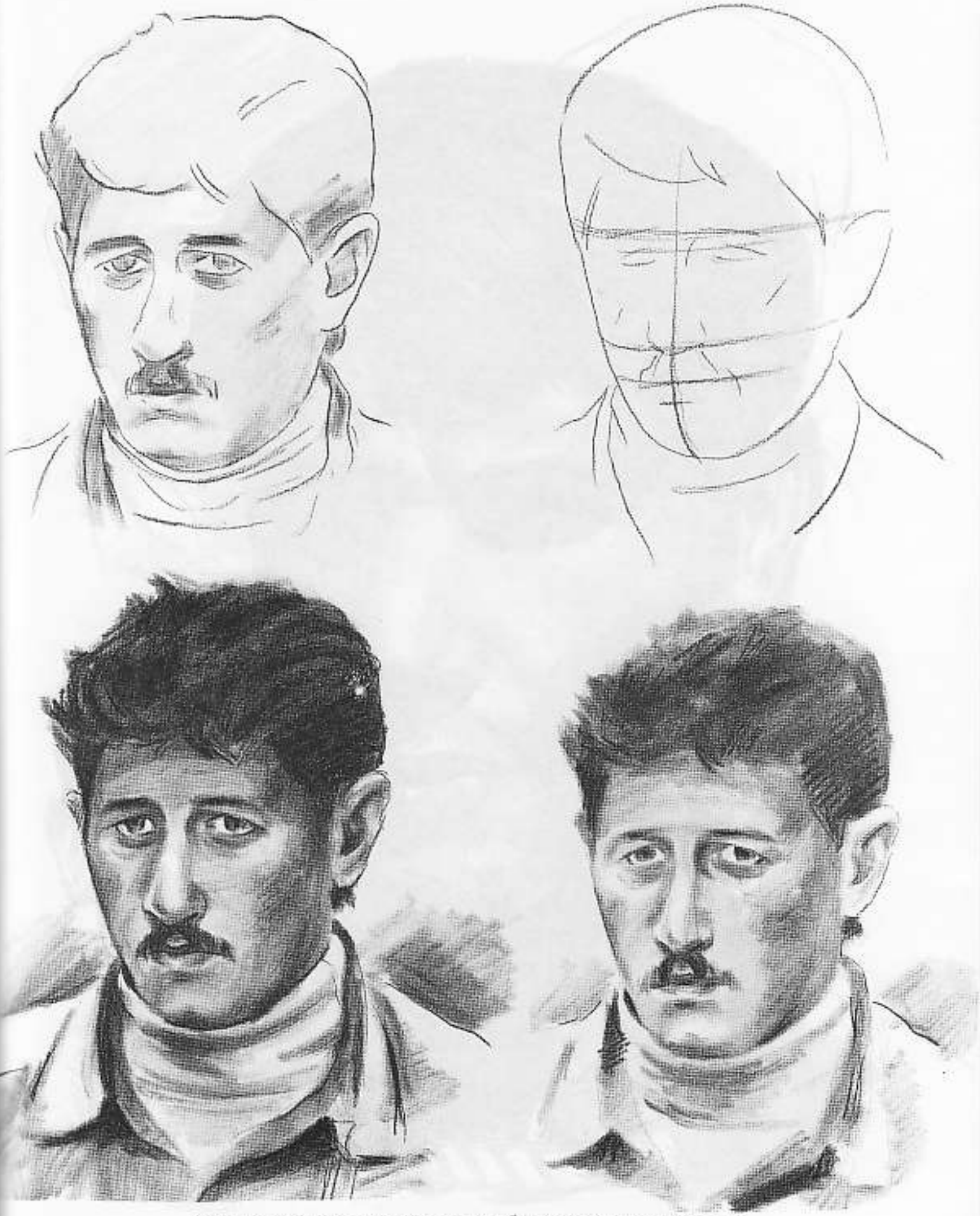

در طراحی از هر چهره‌ای باید کوشید کلید یا رمز آن چهره را پیدا کرد. گاه که در طراحی از چهره‌ای ناموفق هستیم، ممکن است به این علت باشد که این رمز را پیدا نکرده‌ایم. رمز این چهره حالت چشمان اوست.

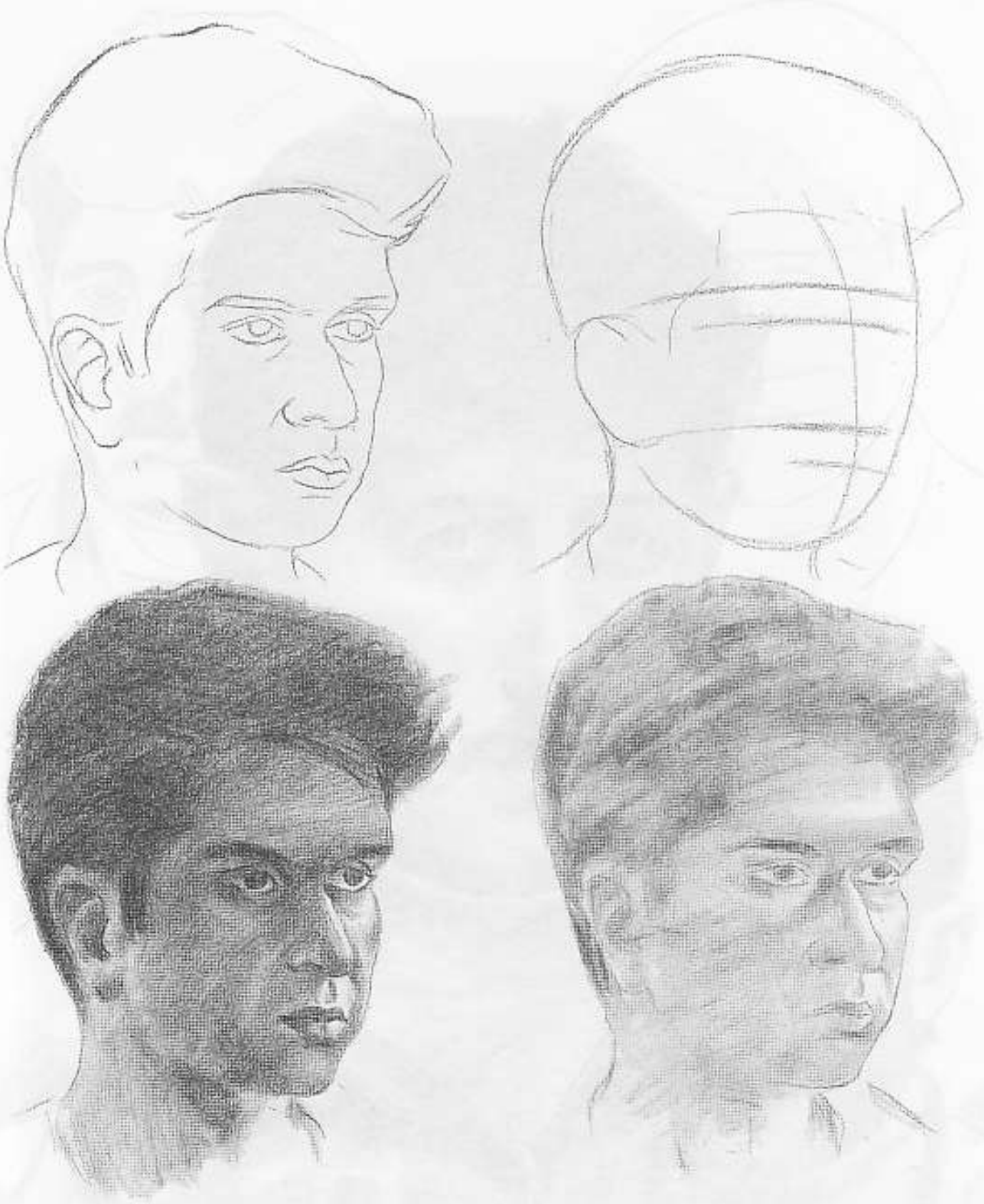

در این چهره ابتدا با محوکن نیرگی متوسط روی چهره را کشیدم نیرگی مردمک چشم و ابرو را هم ابتدا با محوکن و بعد با کنه کشیدم. با هاشورهائی که با مداد کشیدم به شکل دادن چهره پرداختم. برای نیرگیهای زیربینی و لب و زیر لب و چانه و گردن از هاشورهای بیشتری استفاده کردم

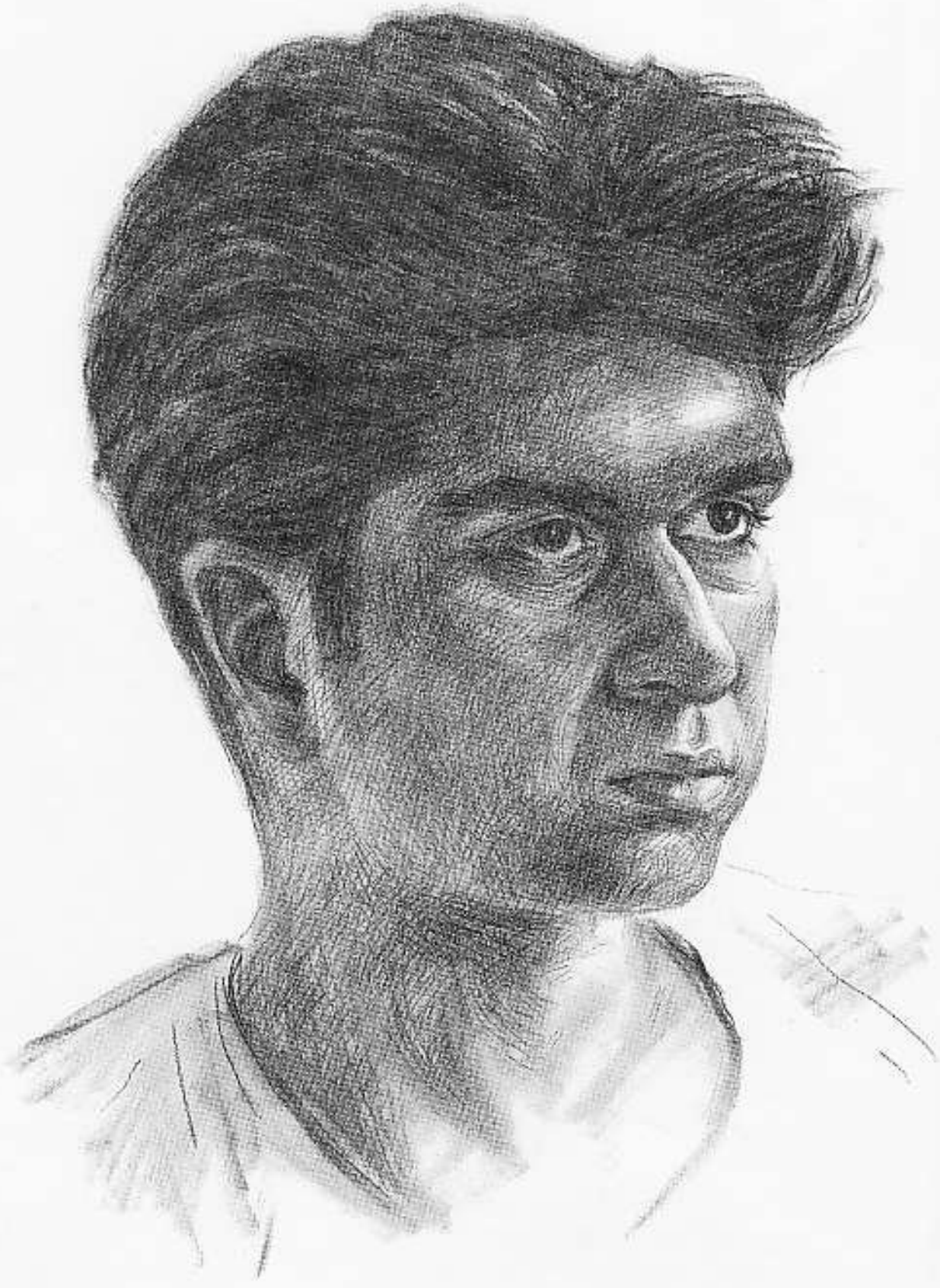

The End

ناشر نسخه الكترونيك
Ketabnak.com